

На основу чл. 66. став 3, 237. тачка 3) и 265. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 73/10),

Управни одбор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ПРАВИЛНИК О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ИЗДАВАЊА И ВАЖЕЊА СЕРТИФИКАТА ЗА ПРУЖАЊЕ УСЛУГА У ВАЗДУШНОЈ ПЛОВИДБИ

I. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет правилника

Члан 1.

Овим правилником прописују се услови које мора да испуни пружалац услуга у ваздушној пловидби за стицање сертификата за пружање услуга у ваздушној пловидби, услови под којима се мења, суспендује или ставља ван снаге сертификат за пружање услуга у ваздушној пловидби, образац сертификата, ближа овлашћења Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије која се односе на издавање сертификата за пружање услуга у ваздушној пловидби и на проверу да ли пружаоци услуга у ваздушној пловидби и даље испуњавају услове за пружање услуга.

Услови који су прописани овим правилником не односе се на услуге у ваздушној пловидби које се пружају војним ваздухопловима у циљу летења војних ваздухоплова и спровођења војне обуке.

Преузимање уредби Европске уније

Члан 2.

Овим правилником преузима се, уз прилагођавање праву Републике Србије:

1. Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 549/2004 од 10. марта 2004. године којом се предвиђа оквир за формирање Јединственог европског неба (оквирна Уредба), измењена и допуњена Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 1070/2009 од 21. октобра 2009. године, како би се побољшао учинак и одрживост европског ваздухопловног система, која се даје у Прилогу 1. овог правилника;
2. Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 550/2004 од 10. марта 2004. године о пружању услуга у ваздушној пловидби у оквиру Јединственог европског неба (Уредба о пружању услуга) измењена и допуњена Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 1070/2009 од 21. октобра 2009. године како би се побољшао учинак и одрживост европског ваздухопловног система, која се даје у Прилогу 2. овог правилника;
3. Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2096/2005 од 20. децембра 2005. године о Заједничким захтевима за пружање услуга у ваздушној пловидби. Уредба бр. 2096/2005 преузима се у пречишћеном тексту који се даје у Прилогу 3. овог правилника, који је израдио Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије и који обухвата: Уредбу Комисије (ЕЗ) бр. 2096/2005 од

20. децембра 2005. године о Заједничким захтевима за пружање услуга у ваздушној пловидби и Уредбу Комисије (ЕЗ) бр. 668/2008 од 15. јула 2008. године којом се мењају и допуњавају анекси II до V Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2096/2005 о Заједничким захтевима за пружање услуга у ваздушној пловидби, у погледу метода рада и оперативних поступака;
4. Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1315/2007 од 8. новембра 2007. године о безбедносном надзору у управљању ваздушним саобраћајем и којом се мења и допуњава Уредба (ЕЗ) бр. 2096/2005, која се даје у Прилогу 4. овог правилника.

Значење појмова

Члан 3.

За потребе овог правилника користе се појмови садржани у Уредби Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 549/2004 од 10. марта 2004. године којом се предвиђа оквир за формирање Јединственог европског неба (Оквирна уредба), Уредби Комисије (ЕЗ) бр. 2096/2005 од 20. децембра 2005. године о Заједничким захтевима за пружање услуга у ваздушној пловидби и Уредби Комисије (ЕЗ) бр. 1315/2007 од 8. новембра 2007. године о безбедносном надзору у управљању ваздушним саобраћајем.

Поред појмова из става 1. овог члана, појмови који се користе у овом правилнику имају следеће значење:

1) безбедносна достигнућа (*Safety Achievement*) јесу резултат процеса и метода који се примењују да би се постигао ниво безбедности који се може толерисати;

2) безбедносни записи (*Safety Records*) јесу скуп информација о једном догађају или низу безбедносних догађаја које се прикупљају и чувају, а служе као гаранција безбедности и којима се уједно демонстрира ефикасност успостављеног система управљања безбедношћу;

3) безбедносни индикатори (*Safety Indicators*) представљају мерило постигнутог нивоа безбедности у ваздухопловству, разликују се зависно од области ваздухопловства и повезани су с главним компонентама стратегије безбедности у ваздухопловству;

4) безбедносни нивои (*Safety Levels*) представљају разматрање безбедности у одређеном контексту у односу на прихватљив или толерантан ниво ризика;

5) *ЕСАА* споразум означава Мултилатерални споразум између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна 1999) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја;

6) интерна провера безбедности – безбедносни контролни преглед (*Safety Survey*) јесте систематска провера са циљем да се препоруче побољшања тамо где су она потребна, да се пружи гаранција да се текући послови безбедно обављају, као и да се потврди да се ти послови обављају у складу са системом управљања безбедношћу (*SMS*);

7) квантитативни нивои безбедности (*Quantitative Safety Levels*) су бројчане вредности путем којих су дефинисани нивои безбедности;

8) национално надзорно тело (*National Supervisory Authority – NSA*) у Републици Србији – Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат);

9) озбиљност опасности (*Severity*) је степен утицаја опасности или последица опасности на коришћење ваздухоплова;

10) организациони приказ (*Organisation Exposition*) је документ који описује организацију и начин рада пружаоца услуга у ваздушној пловидби;

11) политика безбедности (*Safety Policy*) представља изјаву организације о основном приступу којим та организација постиже ниво безбедности који се може толерисати;

12) праћење безбедности (*Safety Monitoring*) су систематске активности које се предузимају да би се откриле промене које имају утицај на пружање услуга у ваздушној пловидби, а те активности имају за циљ успостављање нивоа безбедности који се може толерисати;

13) процена ризика (*Risk Assessment*) јесте процена којом се утврђује да ли се остварен или уочен ризик може толерисати;

14) сертификат за пружање услуга у ваздушној пловидби (у даљем тексту: сертификат) је јавна исправа коју издаје *NSA*, којом се потврђује да пружалац услуга у ваздушној пловидби испуњава услове за пружање једне или више услуга у ваздушној пловидби;

15) систем управљања безбедношћу (*Safety Management System – SMS*) обухвата организацију, процедуре и систем одговорности којима се успоставља и одржава прихватљив ниво безбедности у раду пружаоца услуга у ваздушној пловидби;

16) *SMS* документација (*SMS Documentation*) је скуп докумената припремљених на бази политике безбедности и у сврху постизања безбедносних циљева, на основу којих је развијен и документован систем управљања безбедношћу (*SMS*);

17) степен озбиљности (*Severity Class*) је вредновање озбиљности које представља израз величине утицаја опасности на операције ваздухоплова и изражава се нумерички од 1 (најозбиљнији) до 5 (најмање озбиљан);

18) спољне услуге (*External Services*) су сва материјална и нематеријална средства, производи или услуге које пружа организација која није обухваћена системом управљања безбедношћу пружаоца услуга у ваздушној пловидби;

19) умањење ризика (*Risk Mitigation*) јесу мере које се предузимају са циљем контроле или спречавања опасности која може да има штетне последице и у циљу довођења ризика на ниво безбедности који се може толерисати;

20) уочавање опасности (*Hazard Identification*) је процес којим се одређује каква опасност може да се догоди, зашто може да се догоди и како може да се догоди;

21) услуге за пружање подршке (*Supporting Services*) обухватају услуге, системе и механизме, укључујући услуге комуникације, навигације и надзора ваздухоплова у лету које представљају подршку у пружању услуга у ваздушној пловидби.

Појам „Заједница”, „прописи Заједнице” и „држава чланица” који се користе у овом правилнику тумаче се сагласно тачкама 2. и 3. Анекса II *ЕСАА* споразума и одговарајућим одредбама Лисабонског уговора којим се мења и допуњује Уговор о Европској унији и Уговор о оснивању Европске заједнице.

II. УСЛОВИ КОЈЕ МОРА ДА ИСПУНИ ПРУЖАЛАЦ УСЛУГА У ВАЗДУШНОЈ ПЛОВИДБИ

Услови за стицање сертификата

Члан 4.

Услови које мора да испуни подносилац захтева за стицање сертификата за пружање услуга у ваздушној пловидби одређени су Заједничким захтевима садржаним у Уредби Комисије (ЕЗ) бр. 2096/2005 (у даљем тексту: Заједнички захтеви) која је дата у Прилогу 3. овог правилника, и то:

– Општим захтевима за пружање услуга у ваздушној пловидби дефинисаним у Анексу I Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2096/2005, које морају да испуне сви који намеравају да пружају услуге у ваздушној пловидби и

– Посебним захтевима дефинисаним у анексима II - V Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2096/2005, које морају да испуне поједини подносиоци захтева, зависно од врсте услуга у ваздушној пловидби коју намеравају да пружају.

У тренутку издавања сертификата, пружалац услуга у ваздушној пловидби мора у потпуности да испуни све услове за издавање сертификата, зависно од врсте услуге у ваздушној пловидби која се у сертификату наводи.

Одступања

Члан 5.

Изузетно од члана 4. овог правилника, подносиоцу захтева који пружа или намерава да пружа услуге у ваздушној пловидби за одређене категорије ваздушног саобраћаја искључиво у Републици Србији, могу се приликом издавања сертификата одобрити посебна одступања од примене појединих Општих захтева за пружање услуга у ваздушној пловидби садржаних у Анексу I Прилога 3. и/или појединих Посебних захтева за пружање услуга у ваздушној пловидби садржаних у Анексу II Прилога 3. овог правилника, према члану 4. Прилога 3. овог правилника (Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2096/2005 од 20. децембра 2005. године о Заједничким захтевима за пружање услуга у ваздушној пловидби).

III. ПОСТУПАК СЕРТИФИКАЦИЈЕ ПРУЖАОЦА УСЛУГА У ВАЗДУШНОЈ ПЛОВИДБИ

Сертификација

Члан 6.

Сертификација је поступак у коме се утврђује да ли подносилац захтева испуњава услове за издавање сертификата.

Сертификација почиње кад се поднесе захтев за издавање сертификата, а окончава се кад Директорат одлучи о захтеву за издавање сертификата.

Подносилац захтева за издавање сертификата који има седиште у Републици Србији подноси захтев на обрасцу који је дат у Прилогу 5. овог правилника.

Подносилац захтева прилаже уз свој захтев документацију прописану овим правилником којом доказује начин на који је усаглашен са Заједничким захтевима.

Документација која се прилаже уз захтев за издавање сертификата

Члан 7.

Подносилац захтева прилаже уз свој захтев за издавање сертификата следећу документацију:

1. попис и обим услуга у ваздушној пловидби које намерава да пружа;
2. Организациони приказ (*Organisation Exposition*), који обухвата:
  - 1) изјаву одговорног руководиоца подносиоца захтева (*Accountable Manager*) којом се потврђује да је подносилац захтева усаглашен са Заједничким захтевима, изражава тежња да подносилац захтева буде континуирано усаглашен са Заједничким захтевима и исказује сагласност да подносилац захтева, на захтев Директората, достави Директорату све додатне податке који су му потребни за утврђивање усаглашености;
  - 2) документ о политици безбедности подносиоца захтева;
  - 3) позиције и лична имена виших руководиоца подносиоца захтева с њиховим дужностима и одговорностима, а посебно:
    - опис управљања безбедношћу и опис одговорности за развој и одржавање система управљања безбедношћу;
    - обавезе, одговорности и организацију која је установљена да би се обезбедило активно учешће виших руководиоца у управљању безбедношћу;
  - 4) организациону шему и линије одговорности у областима које су покривене Заједничким захтевима;
  - 5) општи опис људских ресурса;
  - 6) општи опис објеката, радних просторија, опреме и уређаја;
  - 7) начин на који је подносилац захтева усаглашен са Заједничким захтевима и како ће остати усаглашен са Заједничким захтевима;
3. попуњене Упитнике о усаглашености са Заједничким захтевима.

Поступање Директората по пријему захтева за издавање сертификата

Члан 8.

Директорат је дужан да у року од седам дана од пријема захтева и документације одреди лице које је одговорно за комуникацију с подносиоцем захтева, да подносиоца захтева писмено обавести да је примио захтев и да одреди вођу тима проверивача.

Директорат је дужан да, у року од 21 дан од пријема захтева, обавести подносиоца захтева о томе да су захтев и документација потпуни или да је потребно да се захтев или документација допуне.

Провера испуњености услова за издавање сертификата (основна провера)

Члан 9.

Пошто утврди да су захтев и документација потпуни, Директорат доноси план и програм провере у којој се утврђује да ли подносилац захтева испуњава

услове за издавање сертификата (у даљем тексту: основна провера) и доставља их подносиоцу захтева најкасније у року од 45 дана од пријема потпуне документације.

Пре почетка основне провере Директорат и подносилац захтева усклађују термине и динамику основне провере.

Садржина основне провере

Члан 10.

Проверивачи утврђују да ли подносилац захтева испуњава Заједничке захтеве тако што процењују примљену документацију и њену примену на локацијама подносиоца захтева.

Проверивачи усмено предочавају представницима подносиоца захтева прелиминарне резултате основне провере.

Извештај проверивача

Члан 11.

Проверивачи су дужни, да у року од 30 дана од када су усмено предочили прелиминарне резултате, израде писмени извештај у коме констатују чињенично стање утврђено током основне провере, утврђују евентуалне неусаглашености подносиоца захтева са Заједничким захтевима и детаљно их описују и документују.

Извештај се доставља Директорату и подносиоцу захтева.

Достављањем извештаја окончава се основна провера.

Корективне мере после основне провере

Члан 12.

Директорат је дужан да у року од 30 дана од пријема извештаја наложи подносиоцу захтева да предложи корективне мере којима се отклањају евентуалне неусаглашености са Заједничким захтевима и рокове за њихово предузимање.

Директорат је дужан да процени корективне мере које је предложио подносилац захтева и да их прихвати ако су оне довољне за отклањање неусаглашености, а подносилац захтева да примени корективне мере које је прихватио Директорат.

Подносилац захтева и Директорат споразумно одређују рок у коме подносилац захтева предузима корективне мере.

Трајање сертификације

Члан 13.

Сертификација не може да траје дуже од 120 дана од дана почетка основне провере.

У трајање сертификације не урачунава се време које је потребно за примену прихваћених корективних мера.

IV. СЕРТИФИКАТ

Појам сертификата и важење сертификата

Члан 14.

Сертификат је јавна исправа којом се потврђује да ималац сертификата испуњава услове за пружање услуга које су наведени у сертификату.

Сертификат издаје Директорат, на неодређено време и важи до опозива.

Сертификат се издаје на 24 месеца, ако Директорат допусти одступања (члан 5. овог правилника).

Услуге у ваздушној пловидби за које се може захтевати издавање сертификата дате су у Прилогу 6. овог правилника.

Директорат може да изда појединачни сертификат за сваку услугу коју пружалац услуга у ваздушној пловидби пружа или јединствени сертификат за две или више услуга.

Садржина сертификата

Члан 15.

У сертификату се наводи назив Директората који издаје сертификат, назив и адреса подносиоца захтева, општи услови за издавање и важење сертификата, услуге за које се сертификат издаје, датум издавања сертификата, важење сертификата и изјава одговорног руководиоца подносиоца захтева (*Accountable Manager*) о усаглашености подносиоца захтева са Заједничким захтевима.

Ако Директорат допусти одступања (члан 5. овог правилника), уз сертификат се издаје и прилог сертификата у коме се наводи природа одступања, обим одступања, правни основ одступања и обавеза Директората да прати да ли ималац сертификата континуирано испуњава услове под којима су му одступања допуштена.

Додатни захтеви, само ако их Директорат утврди на предлог подносиоца захтева.

Сертификат се издаје на обрасцу сертификата који је дат у Прилогу 7. овог правилника.

Признавање страног сертификата

Члан 16.

У складу са одредбама закона којим се уређује ваздушни саобраћај и одредбама овог правилника, Директорат ће признати било који сертификат који је страном организацији издало национално надзорно тело неке друге државе чланице ЕУ, односно који је издао или признао надлежни орган ЕУ.

V. ВАЖЕЊЕ СЕРТИФИКАТА

Периодична провера

Члан 17.

Директорат је дужан да најмање једном годишње састави и ажурира програм периодичне провере којом се процењује да ли је ималац сертификата и даље усаглашен са Заједничким захтевима и Додатним захтевима, ако су они наведени у сертификату и да с програмом периодичне провере упозна имаоца сертификата.

Пре почетка периодичне провере Директорат и ималац сертификата усклађују термине и динамику периодичне провере.

На израду писменог извештаја проверивача код периодичне провере примењују се одредбе о писменом извештају проверивача код основне провере (члан 11. овог правилника).

Корективне мере после периодичне провере

Члан 18.

Директорат је дужан да у року од 30 дана од пријема извештаја о периодичној провери наложи имаоцу сертификата да предложи корективне мере којима се отклањају евентуалне неусаглашености са Заједничким захтевима или Додатним захтевима (ако су они наведени у сертификату) и рокове за њихово предузимање.

Директорат је дужан да процени корективне мере које је предложио ималац сертификата и да их прихвати ако су оне довољне за отклањање неусаглашености, а ималац сертификата да примени корективне мере које је прихватио Директорат.

Ималац сертификата и Директорат споразумно одређују рок у коме ималац сертификата предузима корективне мере.

Пружалац услуга у ваздушној пловидби обавештава Директорат о спроведеним корективним мерама.

Суспензија или стављање ван снаге сертификата

Члан 19.

Ако Директорат утврди да корективне мере нису одговарајуће или да нису спроведене на одговарајући начин у року који је прихваћен, дужан је да предузме одговарајуће мере, што може да укључи и суспензију или стављање ван снаге сертификата.

При одлучивању о мерама које ће предузети, Директорат је дужан да размотри делотворност и пропорционалност мера и да води рачуна о обавези непрекидног пружања услуга корисницима.

О својој одлуци да суспендује или стави ван снаге сертификат са образложеним разлозима за то Директорат обавештава пружаоца услуга у ваздушној пловидби, министарство надлежно за послове саобраћаја, Национални ваздухопловни комитет и Европску комисију.

Омогућавање провере

Члан 20.

Подносилац захтева за издавање сертификата, односно ималац сертификата дужан је да проверивачу Директората допусти обављање провере, укључујући обиласке и посете на његовим локацијама и да му пружи сву неопходну техничку помоћ, укључујући и посете на лицу места и да одреди лице које је овлашћено да пружи подршку проверивачима.

Праћење остварене безбедности

Члан 21.

Директорат редовно прати и процењује ниво остварене безбедности имаоца сертификата (безбедносни надзор) тако што успоставља безбедносне нивое у складу с безбедносним индикаторима и утврђује да ли ниво безбедности одговара безбедносним регулаторним захтевима.

Директорат користи резултате који су добијени проценом остварене безбедности у односу на безбедносне нивое дефинисане у складу с безбедносним индикаторима да би утврдио области са приоритетним значајем за постизање усаглашености с безбедносним регулаторним захтевима.

Остале одредбе о поступању Директората

Члан 22.

Директорат је дужан да успостави процедуре по којима процењује усаглашеност имаоца сертификата с безбедносним регулаторним захтевима и класификује неусаглашености и да све то подржи одговарајућом документацијом којом проверивачима даје упутства за процену.

Евентуалне неусаглашености које проверивачи утврде при провери, морају да буду детаљно описане и документоване у њиховом писменом извештају.

Промене у функционалном систему имаоца сертификата

Члан 23.

Имаоц сертификата дужан је да обавести Директорат о променама које планира у функционалном систему, ако оне имају утицај на безбедност и да Директорату достави безбедносну аргументацију увек ако после процене степена озбиљности уочене опасности, која се обавља у складу с тачком 3.2.4 (одељак 4) Анекса II Прилога 3. овог правилника, утврди постојање опасности степена 1. или степена 2. или, ако увођење планираних промена захтева израду нових ваздухопловних стандарда.

При одлучивању о томе да ли да уведе промену у функционалном систему која има утицај на безбедност, имаоц сертификата може да користи само процедуре које одобри Директорат.

Анализирање безбедносне аргументације

Члан 24.

Директорат је дужан да анализира безбедносну аргументацију коју му је доставио имаоц сертификата.

Ако планиране промене у функционалном систему нису оцењене као опасност степена 1. или степена 2, Директорат може да захтева да му имаоц сертификата достави безбедносну аргументацију или да имаоц сертификата одмах обавести да је прихватио планирану промену.

Поступак анализирања и процене безбедносне аргументације

Члан 25.

Анализа безбедносне аргументације обухвата разматрање безбедносних циљева, захтева и осталих безбедносних елемената који су везани за промену и садржани у документацији имаоца сертификата (која мора бити усклађена с безбедносним регулаторним захтевима), разматрање усаглашености са захтевима за безбедно коришћење техничке опреме и система и утврђивање да ли постоје додатни безбедносни елементи који су везани за примену промене.

При анализи безбедносне аргументације користе се документоване процедуре Директората и документација Директората које су, као приручник, нарочито намењене проверивачима.

Процена безбедносне аргументације имаоца сертификата укључује оцену идентификоване опасности, доследности при класификацији степена озбиљности идентификоване опасности, адекватности безбедносних циљева и адекватности доказа којим се поткрепљује да безбедносни циљеви испуњавају безбедносне регулаторне захтеве.

Директорат је дужан да одмах, пошто оконча процену безбедносне аргументације, обавести имаоца сертификата да је прихватио планирану промену, с Додатним захтевима ако су они потребни или да није прихватио планирану промену, уз објашњење за то.

Увођење планиране промене у рад

Члан 26.

Ималац сертификата може увести планирану промену у рад кад је прихвати Директорат.

Безбедносна директива

Члан 27.

Када се у функционалном систему пружаоца услуга у ваздушној пловидби уоче околности које угрожавају безбедност и које изискују предузимање неодложних мера, Директорат издаје безбедносну директиву.

Ближи захтеви који се односе на издавање безбедносне директиве, начин поступања с безбедносном директивом и начин обавештавања о њој, као и захтеви који се односе на обавезу Директората да верификује усклађеност са важећим безбедносним директивама дати су у члану 12. Прилога 4. овог правилника.

VI. ОСТАЛЕ ОДРЕДБЕ О ПРОВЕРИ

Признате организације

Члан 28.

Директорат може спровођење појединих послова унутар провере да повери физичком или правном лицу које је овлашћено да спроводе поједине послове унутар провере (у даљем тексту: призната организација), ако призната организација испуњава услове прописане овим правилником и има дозволу за спровођење појединих послова унутар провере, коју издаје Директорат.

Призната организација подлеже надзору Директората или тела које делује у његово име.

Директорат је дужан да води евиденцију признатих организација.

Проверивачи

Члан 29.

Својство проверивача може да стекне лице које има одговарајућу стручну оспособљеност и радно искуство у области у којој спроводи проверу, које пре свега познаје и разуме безбедносне регулаторне захтеве и познаје технике процене приликом обављања потребних анализа и вештине спровођења провере.

Директорат сваке две године процењује потребу за проверивачима у свим областима ваздушне пловидбе.

Директорат може, поред проверивача, да укључи у састав тима за проверу и лица која се обучавају за спровођење провере или чије учешће у поступку провере је потребно због специфичних стручних знања.

Вођа тима за проверу, поред услова за стицање својства проверивача, мора да има завршену обуку о техникама провере и обуку о припреми провере и руковођењу провером, као и одговарајући број спроведених провера у области ваздушне пловидбе.

Обука о техникама провере, о припреми провере и о руковођењу провером одвија се у Директорату или у домаћим или страним организацијама чију обуку признаје Директорат.

Годишњи извештај о проверама

Члан 30.

Директорат је дужан да за сваку годину сачини извештај о проверама који садржи податке прописане овим правилником.

Директорат је дужан да достави годишњи извештај о проверама министарству надлежном за послове саобраћаја и Европској комисији.

Годишњи извештај о проверама мора бити доступан међународним програмима или активностима који се спроводе према потврђеном међународном уговору за праћење провера над пружаоцима услуга у ваздушној пловидби, државама с којима Република Србија учествује у стварању функционалних блокова ваздушног простора и државама с којима Република Србија користи услуге заједничког пружаоца услуга у ваздушној пловидби.

Поверљивост информација и документације

Члан 31.

Сва документа која су поднесена уз захтев за издавање сертификата или накнадно достављена на увид, као и информације које се прикупе током провера, сматрају се пословном, односно службеном тајном, ако домаћим или међународним актом није друкчије прописано.

Директорат је дужан штити поверљивост информација и докумената, а нарочито:

а) поверљиве информације о пружаоцима услуга у ваздушној пловидби, њиховим пословним односима или компонентама њихових трошкова;

б) информације везане безбедност (*safety*), обезбеђивање (*security*) и све друге информације којима се може нанети штета пружаоцу услуга у ваздушној пловидби.

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Прелазне одредбе

Члан 32.

Сертификат који је пружаоцу услуга у ваздушној пловидби издат по прописима који су на снази на дан ступања на снагу овог правилника важи до истека рока важења који је у њему наведен.

Директорат ће издати нови сертификат у складу са одредбама овог правилника 30 дана пре истека рока важења сертификата издатог по прописима који су на снази на дан ступања на снагу овог правилника, без додатних провера, ако периодичним проверама нису утврђене битне неусаглашености имаоца сертификата са Заједничким захтевима и Додатним условима (ако су они наведени у сертификату).

Завршне одредбе

Члан 33.

Ступањем на снагу овог правилника престају да важе: Правилник о сертификацији и безбедносном надзору над пружаоцима услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС” број 16/09 и 20/09-исправка), Правилник о успостављању и коришћењу система управљања безбедношћу пружалаца услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник Републике Србије“, бр. 16/09, 20/09-исправка) и Правилник о процени и умањењу ризика у пружању услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник Републике Србије“, бр. 16/09, 20/09-исправка).

Ступање Правилника на снагу

Члан 34.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Бр. 1/0-01-0003/2011-0008

У Београду, 14. априла 2011. године

Управни одбор

Председник

Милутин Мркоњић

ПРИЛОГ 1.

Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 549/2004 од 10. марта 2004. године којом се предвиђа оквир за формирање Јединственог европског неба (Оквирна уредба), измењена и допуњена Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 1070/2009 од 21. октобра 2009. године како би се побољшао учинак и одрживост европског ваздухопловног система

Циљ и област примене

Члан 1.

1. Циљ иницијативе Јединственог европског неба јесте да се унапреде постојећи стандарди безбедности ваздушног саобраћаја, да се допринесе одрживом развоју система ваздушног саобраћаја и да се побољша свеукупни учинак у области управљања ваздушним саобраћајем (*АТМ*) и у области услуга у ваздушној пловидби (*АНС*) за целокупни ваздушни саобраћај у Европи, у намери да се удовољи захтевима свих корисника ваздушног простора. Јединствено европско небо чини јединствена пан-европска мрежа рута, управљање мрежом и системи управљања ваздушним саобраћајем који се заснивају на претпоставкама безбедности, ефикасности и техничких могућности, за потребе свих корисника ваздушног простора. У остваривању овог циља, овом уредбом се успоставља усклађени законодавни оквир за стварање Јединственог европског неба.
2. Примена ове уредбе и мера наведених у члану 3. не дира у суверенитет држава чланица над њиховим ваздушним простором нити у захтеве држава чланица у области јавног реда, јавне безбедности и питања одбране наведене у члану 13. ове уредбе. Ова уредбе и мере на које се упућује у члану 3. не односе се на војне операције и обуку.
3. Примена ове уредбе и мера не које се упућује у члану 3. не дирају у права и обавезе држава чланица према Конвенцији о међународном цивилном ваздухопловству из 1944. године (Чикашка конвенција). У том смислу, додатни циљ ове уредбе је да, у области своје примене, помогне државама чланицама у испуњавању њихових обавеза према Чикашкој конвенцији, тако што ствара основ за заједничко тумачење и једнообразну примену и спровођење њених одредаба и обезбеђује да су ове одредбе ваљано заступљене у овој уредби и у правилима сачињеним за њену примену и спровођење (извршење).
4. Сматра се да примена ове уредбе на аеродром Гибралтар не дира у узајамна правна становишта Краљевине Шпаније и Уједињеног Краљевства Велике Британије и Северне Ирске у погледу спора око суверенитета над територијом на којој се налази тај аеродром.

Дефиниције

Члан 2.

У сврху ове уредбе и мера наведених у члану 3, примењују се следеће дефиниције:

1. *АТМ Мастер план (АТМ Master Plan)* означава план одобрен Одлуком

- Савета 2009/320/ЕЗ, у складу са чланом 1. став 2. Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 219/2007 од 27. фебруара 2007. године о успостављању Заједничког подухвата за развој нове генерације европског система управљања ваздушним саобраћајем (*SESAR*);
2. *блок ваздушног простора (airspace block)* означава ваздушни простор дефинисаних димензија, у времену и простору, у оквиру којег се пружају услуге у ваздушној пловидби;
  3. *Европска мрежа за управљање ваздушним саобраћајем (European air traffic management network –ЕАТМН)* означава скуп система наведених у Анексу I Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 552/2004 од 10. марта 2004. године о интероперабилности Европске мреже за управљање ваздушним саобраћајем (Уредба о интероперабилности) којом се омогућава пружање услуга у ваздушној пловидби у Заједници, укључујући и међуспојеве на границама са трећим земљама;
  4. *Евроконтрол (Eurocontrol)* је Европска организација за безбедност ваздушне пловидбе која је основана Међународном конвенцијом о сарадњи у области безбедности ваздушне пловидбе ЕВРОКОНТРОЛ, од 13. децембра 1960. године;
  5. *флексибилно коришћење ваздушног простора (flexible use of airspace)* означава концепт управљања ваздушним простором који је примењен у области рада Европске конференције цивилног ваздухопловства на основу „Приручника о управљању ваздушним простором у циљу примене концепта флексибилног коришћења ваздушног простора“ који је издао Евроконтрол;
  6. *функционални блок ваздушног простора (functional airspace block)* је блок ваздушног простора заснован на оперативним захтевима који се успоставља без обзира на државне границе, у коме су пружање услуга у ваздушној пловидби и функције у вези са њима вођене учинком и оптимизирани са циљем да се, у сваком функционалном блоку ваздушног простора уведе побољшана сарадња међу пружаоцима услуга у ваздушној пловидби или, тамо где је то одговарајуће, интегрисани (здружени) пружалац услуга;
  7. *интероперабилност (interoperability)* је низ функционалних, техничких и оперативних карактеристика система и саставних елемената техничких система ваздушне пловидбе (*ЕАТМН*), као и њихових оперативних поступака у циљу безбедног, непрекидног и ефикасног рада. Интероперабилност се постиже усклађивањем система и њихових саставних елемената с основним захтевима;
  8. *ИКАО* је Међународна организација цивилног ваздухопловства основана Конвенцијом о међународном цивилном ваздухопловству 1944. године (Чикашка конвенција);
  9. *корисници ваздушног простора (airspace users)* означава оператере ваздухоплова који се користе у општем ваздушном саобраћају;
  10. *метеоролошке услуге (meteorological services)* су услуге и опрема којима се ваздухоплов снабдева метеоролошким прогнозама, упознаје с осматраним метеоролошким подацима, као и осталим метеоролошким информацијама и подацима које државе достављају ради коришћења у ваздухопловству;

11. *мрежа рута (route network)* је мрежа утврђених рута за усмеравање протока општег ваздушног саобраћаја потребна у сврху пружања услуга контроле летења;
12. *навигационе услуге (navigation services)* су услуге и опрема којима се ваздухоплов снабдева информацијама о позицији и временској удаљености;
13. *надградња (upgrade)* је свака измена која утиче на оперативне карактеристике неког система;
14. *ниво лета (flight level)* је површина константног атмосферског притиска која је везана за специфичну висину притиска од 1013,2 *hPa* и која је одвојена од других таквих површина интервалима специфичног притиска;
15. *несметани рад (seamless operation)* је функционисање *EATMN* на начин који, из перспективе корисника, изгледа као функционисање посебне јединице;
16. *оперативни концепт (concept of operation)* обухвата критеријуме за оперативну употребу *EATMN*-а или неког његовог дела;
17. *област информисања ваздухоплова у лету (flight information region)* је ваздушни простор одређених димензија у којем се пружају услуге информисања ваздухоплова у лету и узбуђивања;
18. *оперативни подаци (operational data)* су информације о свим фазама лета неопходне за доношење оперативних одлука од стране пружалаца услуга у ваздушној пловидби, корисника ваздушног простора, оператера аеродрома и осталих учесника;
19. *општи ваздушни саобраћај (general air traffic)* означава сва кретања цивилног ваздухоплова, као и сва кретања државног ваздухоплова (укључујући војни, царински и полицијски ваздухоплов) када се оваква кретања изводе у складу са поступцима *ICAO*;
20. *пакет услуга (bundle of services)* су две или више услуга у ваздушној пловидби;
21. *поступак (procedure)*, како се наводи у контексту Уредбе о интероперабилности, је стандардни метод за техничко или оперативно коришћење система у контексту договорених и потврђених оперативних концепата који захтевају усклађено спровођење кроз *EATMN*;
22. *прекограничне услуге (cross-border services)* означавају случај када услуге у ваздушној пловидби у једној држави чланици пружа пружалац услуга сертификован у другој држави чланици;
23. *пружаоци услуга у ваздушној пловидби (air navigation service providers)* јесу привредна друштва, друга правна лица или предузетници који пружају услуге за општи ваздушни саобраћај;
24. *пуштање у рад (putting into service)* је прва оперативна употреба система након почетне инсталације или његове надградње;
25. *рута (routing)* је одабрани правац по којем се ваздухоплов креће током свог лета;
26. *саставни елементи (constituents)* означавају материјалне објекте као што су физички делови рачунара и нематеријалне објекте као што су рачунарски програми, од којих зависи интероперабилност *EATMN*-а;

27. *систем (system)* је скуп опреме на ваздухоплову и на земљи, као и сателитске опреме, која обезбеђује подршку услугама у ваздушној пловидби током свих фаза лета;
28. *сертификат (certificate)* означава документ који издаје национално надзорно тело у било којој форми која је у складу са националним законом, којим се потврђује да пружалац услуга у ваздушној пловидби испуњава захтеве за пружање одређене услуге;
29. *управљање ваздушним простором (airspace management)* је функција планирања чији примарни циљ јесте повећање коришћења расположивог ваздушног простора путем динамичке расподеле времена коришћења и, повремено, расподеле ваздушног простора између различитих категорија корисника ваздушног простора на основу краткорочних потреба;
30. *управљање ваздушним саобраћајем (Air Traffic Management – ATM)* означава скуп функција у ваздуху и на земљи (услуге у ваздушном саобраћају, управљање ваздушним простором и управљање протоком ваздушног саобраћаја) које су неопходне како би се обезбедило безбедно и ефикасно кретање ваздухоплова током свих фаза лета (операција);
31. *управљање протоком ваздушног саобраћаја (air traffic flow management)* јесте функција установљена са циљем да се допринесе безбедном, уредном и експедитивном протоку ваздушног саобраћаја уз максимално коришћење капацитета контроле летења, с тим да обим саобраћаја одговара капацитетима које су прогласили одређени пружаоци услуга у ваздушној пловидби;
32. *услуге у ваздушној пловидби (Air Navigation Services – ANS)* састоје се од услуга у ваздушном саобраћају (*Air Traffic Services – ATS*), услуга комуникације, навигације и надзора (*Communication, Navigation and Surveillance Services – CNS*), ваздухопловних метеоролошких услуга (*Meteorological Services – MET*) и услуга ваздухопловног информисања (*Aeronautical Information Services – AIS*);
33. *услуге у ваздушном саобраћају (Air Traffic Services – ATS)* јесу различите услуге информисања ваздухоплова у лету (*Flight information Services – FIS*), услуге узбуњивања (*Alerting Services – ALR*), саветодавне услуге (*Advisory Services*) и услуге контроле летења (*Air Traffic Control – ATC* - услуге обласне, прилазне и аеродромске контроле летења);
34. *услуга информисања ваздухоплова у лету (flight information services)* означава услугу која се пружа ради давања савета и података који су корисни ради безбедног и ефикасног обављања летова;
35. *услуга узбуњивања (alerting services)* означава услугу која се пружа ради обавештавања одговарајућих организација о ваздухоплову коме је потребна помоћ у виду трагања и спасавања и ради пружања помоћи таквим организацијама, према потреби;
36. *услуге надзора (surveillance services)* су услуге и опрема који се користе за одређивање положаја ваздухоплова, како би се омогућило безбедно раздвајање;
37. *услуга контроле летења (Air Traffic Control – ATC)* је услуга која се пружа у

сврху:

- (а) спречавања судара:
    - између ваздухоплова, и
    - између ваздухоплова и препрека на маневарским површинама;
  - (б) обезбеђења експедивности и редовности ваздушног саобраћаја и протока ваздушног саобраћаја;
38. *услуга аеродромске контроле летења (aerodrome control service)* је услуга контроле летења за аеродромски саобраћај;
  39. *услуга прилазне контроле летења (approach control service)* је услуга контроле летења која се пружа за контролисане летове у доласку и одласку;
  40. *услуга обласне контроле летења (area control service)* је услуга контроле летења која се пружа за контролисане летове у оквиру блока ваздушног простора;
  41. *услуга ваздухопловног информисања (aeronautical information service)* је услуга успостављена у оквиру дефинисане области, која служи за прослеђивање ваздухопловних информација и података који су неопходни за безбедност, редовност и ефикасност ваздушне пловидбе;
  42. *услуге комуникације (communication services)* су услуге у ваздухопловној фиксној и мобилној мрежи којима се омогућава комуникација земља-земља, ваздух-земља и ваздух-ваздух за потребе контроле летења.

Подручја деловања Заједнице

Члан 3.

1. Овом уредбом успоставља се усклађени правни оквир за стварање Јединственог европског неба у вези са:

(а) Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр.551/2004 од 10. марта 2004. којом се предвиђа оквир за формирање Јединственог европског неба (Оквирна уредба);

(б) Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр.550/2004 од 10. марта 2004. о пружању услуга у ваздушној пловидби у оквиру Јединственог европског неба (Уредба о пружању услуга);

(ц) Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр.552/2004 од 10. марта 2004. о интероперабилности Европске мреже за управљање ваздушним саобраћајем (Уредба о интероперабилности);

и у вези с правилима за извршење које је Комисија усвојила на основу ове и горе наведених уредби.

2. Мере из става 1. примењиваће се у складу са одредбама ове уредбе.

Национално надзорно тело

Члан 4.

1. Државе чланице, заједнички или појединачно, именују или оснивају тело или тела као њихова национална надзорна тела како би се преузели послови поверени таквој власти у складу са овом уредбом и у складу са мерама наведеним у члану 3.

2. Национална надзорна тела су независна од пружалаца услуга у ваздушној пловидби. Ова независност постиже се путем одговарајућег раздвајања националних надзорних тела и наведених пружалаца услуга, барем на функционалном плану.

3. Национална надзорна тела обављају своје послове непристрасно, независно и транспарентно. Наведено се постиже применом одговарајућих механизма управљања и контроле, укључујући и унутар администрације државе чланице. Ово не спречава национално надзорно тело да обавља своје послове у оквиру организационих правила националне цивилне ваздухопловне власти или било ког другог јавног тела.

4. Државе чланице обезбеђују да национално надзорно тело има неопходна средства и могућности да ефикасно и благовремено извршава послове које су му поверене овом уредбом.

5. Државе чланице ће обавестити Комисију о називима и адресама националних надзорних тела и о њиховим могућим изменама, као и о мерама предузетим у циљу усклађивања са ставовима 2, 3. и 4. овог члана.

Поступање Комитета

Члан 5.

1. Комисији ће у раду помагати Комитет јединственог неба, у даљем тексту „Комитет“, састављен од два представника сваке државе чланице, којим председава представник Комисије. Комитет ће обезбедити примерено уважавање интереса свих категорија корисника.

2. Приликом упућивања на овај став примењује се чл. 3. и 7. Одлуке 1999/468/ЕЗ, имајући у виду одредбе њеног члана 8.

3. Приликом упућивања на овај став примењује се чл. 5. и 7. Одлуке 1999/468/ЕЗ, имајући у виду одредбе њеног члана 8.

Период наведен у члану 5(6) Одлуке 1999/468/ЕЗ је месец дана.

4. Приликом упућивања на овај став примењује се члан 5а. ст. 1. до 4. и члан 7. Одлуке 1999/468/ЕЗ, имајући у виду одредбе њеног члана 8.

5. Приликом упућивања на овај став примењује се члан 5а. ст. 1, 2, 4, 6. и члан 7. Одлуке 1999/468/ЕЗ, имајући у виду одредбе њеног става 8.

Саветодавно тело представника индустрије

Члан 6.

Без дирања у улогу Комитета и Евроконтрола, Комисија оснива „Саветодавно тело представника индустрије“ које обухвата пружаоце услуга у ваздушној пловидби, удружења корисника ваздушног простора, оператере аеродрома, произвођаче и струковна удружења која представљају запослене. Улога овог тела је да само саветују Комисију о примени и спровођењу Јединственог европског неба.

Односи са трећим европским државама

Члан 7.

Заједница и њене државе чланице имају за циљ и подржавају ширење Јединственог европског неба у односу на државе које нису чланице Европске уније. У том циљу,

оне теже, било у оквиру споразума закључених са суседним трећим државама или у склопу споразума о функционалним блоковима ваздушног простора, да прошире примену ове уредбе и мере наведене у члану 3, на те државе.

Правила за примену и спровођење (извршење)

Члан 8.

1. Комисија може да повери израду правила за примену и спровођење (извршење) Евроконтролу или, уколико је то одговарајуће, неком другом телу, при чему утврђује послове који треба да се обаве и распоред активности, узимајући у обзир рокове утврђене у овој уредби. Комисија поступа у складу са саветодавном процедуром наведеном у члану 5. став 2. ове уредбе.

2. Када Комисија намерава да повери мандат, у складу са ставом 1 овог члана, она тежи да на најбољи начин искористи постојеће аранжмане за укључивање и консултацију свих заинтересованих страна, ако такви аранжмани одговарају пракси коју Комисија има у погледу транспарентности и поступака за консултовање и ако нису противречни њеним институционалним обавезама.

Казнене мере

Члан 9.

Казнене мере које државе чланице прописују за кршење одредаба ове уредбе и мера на које се упућује у члану 3, нарочито од стране корисника ваздушног простора и пружалаца услуга, треба да буду делотворне, сразмерне и одвраћајуће.

Консултације са интересним странама

Члан 10.

1. Државе чланице, поступајући у складу са својим националним законодавством, у процесу примене и спровођења Јединственог европског неба успостављају механизме консултација за ваљано укључивање интересних страна, укључујући струковна удружења која представљају запослене.

2. Комисија успоставља механизам консултација на нивоу Заједнице. Посебан секторски комитет за дијалог установљен према Одлуци 98/500/ЕЗ укључује се у консултације.

3. Консултација са интересним странама нарочито обухвата развој и увођење нових концепата и технологија у Европску мрежу за управљање ваздушним саобраћајем (*EATMN*).

Интересне стране могу бити:

- пружаоци услуга у ваздушној пловидби,
- оператери аеродрома,
- одговарајући корисници ваздушног простора или одговарајуће групе које представљају кориснике ваздушног простора,
- војне власти,
- произвођачи, и,
- струковна удружења која представљају запослене.

Шема оствареног учинка(*Performance scheme*)

Члан 11.

1. У циљу побољшања учинка у пружању услуга у ваздушној пловидби и мрежним функцијама у Јединственом европском небу, успоставља се Шема оствареног учинка за услуге у ваздушној пловидби и мрежне функције. Шема оствареног учинка обухвата:

(а) циљеве учинка на нивоу Заједнице у главним зонама учинка у области безбедности, заштите животне средине, капацитета и економичности;

(б) националне планове или планове за функционалне блокове ваздушног простора, укључујући циљеве учинка, који су усклађени са циљевима учинка на нивоу Заједнице; и

(ц) периодичне прегледе, праћење и пресек стања у погледу учинка за услуге у ваздушној пловидби и мрежним функцијама.

2. У складу са регулаторним процедурама на које се упућује у члану 5. став 3, Комисија може да повери Евроконтролу или неком другом непристрасном и стручном телу, послове „тела за преглед учинка“. Улога тела за преглед учинка је да помаже Комисији у сарадњи са националним надзорним телима и да помаже национални надзорним телима, на захтев, у примени и спровођењу шеме учинка на коју се упућује у ставу 1. Комисија обезбеђује да тело за преглед учинка поступа независно у обављању својих послова које му је поверила Комисија.

3.(а) Циљеве учинка на нивоу Заједнице за мрежу за управљање ваздушним саобраћајем усваја Комисија, у складу са регулаторном процедуром наведеном у члану 5. став 3, након што узме у обзир одговарајуће податке које достављају националним надзорним телима, на националном нивоу или на нивоу функционалних блокова ваздушног простора.

(б) Националне планове или планове функционалног блока ваздушног простора на које се упућује у тачки (б) става 1. сачињавају национална надзорна тела, а усваја или усвајају их држава чланица односно државе чланице. Ови планови обухватају обавезујуће националне циљеве или циљеве на нивоу функционалних блокова ваздушног простора и одговарајућу шему подстицаја коју је усвојила држава чланица, односно државе чланице. При изради нацрта плана консултују се пружаоци услуга у ваздушној пловидби, представници корисника ваздушног простора и, уколико је то одговарајуће, оператери аеродрома и координатори аеродрома.

(ц) Доследност националних циљева учинка или циљева учинка функционалног блока ваздушног простора са циљевима учинка на нивоу Заједнице процењује Комисија која користи критеријуме за процену на које се упућује у тачки (д) става 6. овог члана.

У случају да Комисија утврди да један или више националних циљева или циљева функционалног блока ваздушног простора не испуњава критеријуме за процену, она може да одлучи да, у складу са саветодавном процедуром на коју се упућује у члану 5. став 2, изда препоруку да национална надзорна тела предложе ревидиране циљеве учинка. Држава чланица или државе чланице које су у питању усвајају

ревидиране циљеве и одговарајуће мере о којима се Комисија благовремено обавештава.

Уколико Комисија утврди да ревидирани циљеви учинка и прикладне мере нису одговарајући, она може да одлучи, у складу са регулаторним процедурама на које се упућује у члану 5. став 3, да државе чланице које су у питању, предузму корективне мере.

Алтернативно, Комисија може да одлучи да, уз одговарајуће поткрепљујуће доказе, ревидира циљеве учинка на нивоу Заједнице у складу са регулаторном процедуром на коју се упућује у члану 5. став 3.

(д) Референтни период за шему учинка је најмање три године, а највише пет година. Током овог периода, у случају да национални циљеви или циљеви функционалног блока ваздушног простора нису испуњени, државе чланице и/или национална надзорна тела примењују одговарајуће мере које су дефинисале. Први референтни период обухвата прве три године након усвајања правила за примену и спровођење (извршење) на које се упућује у ставу 6.

(е) Комисија обавља редовне процене испуњености циљева учинка и доставља резултате Комитету.

4. Следеће процедуре примењују се на шему учинка на коју се упућује у ставу 1:

(а) прикупљање, провера, разматрање, процена и ширење одговарајућих података који су у вези са учинком у услугама у ваздушној пловидби и мрежним функцијама, које достављају све одговарајуће стране, укључујући пружаоце услуга у ваздушној пловидби, кориснике ваздушног простора, оператере аеродрома, национална надзорна тела, државе чланице и Евроконтрол;

(б) избор одговарајућих главних зона учинка на основу *ICAO* Документа бр. 9854 „Глобални оперативни концепт управљања ваздушним саобраћајем“, усклађених са оним зонама учинка које су назначене у оквиру учинка (*Performance Framework*) у *АТМ Мастер* плану, укључујући области безбедности, заштите животне средине, капацитета и економичности, по потреби прилагођених како би се узеле у обзир посебне потребе Јединственог европског неба и одговарајућих циљева за ове зоне и утврђивање ограниченог скупа главних показатеља учинка за мерење учинка;

(ц) утврђивање циљева учинка на нивоу Заједнице који се дефинишу узимајући у обзир податке утврђене на националном нивоу или на нивоу функционалних блокова ваздушног простора;

(д) процена националних циљева учинка или циљева учинка у функционалном блоку ваздушног простора на основу националног плана или плана функционалног блока ваздушног простора; и

(е) праћење националних планова учинка или планова учинка функционалног блока ваздушног простора, укључујући одговарајуће механизме за упозоравање.

Комисија може да допуни листу процедура на које се упућује у овом ставу. Ове мере сачињене у циљу измене и допуне несуштинских елемената ове уредбе, тако што се уредба допуњује, усвајају се у складу са регулаторном процедуром на коју се детаљно упућује у члану 5. став 4.

5. При утврђивању шеме учинка има се у виду да су рутне услуге, терминалне услуге и мрежне функције различите и да тако треба и да се обрађују, а по потреби и у сврхе мерења учинка.

6. Ради детаљног приказа функционисања шеме учинка Комисија ће до 4. децембра 2011. године и у оквиру одговарајућег временског периода у смислу испуњавања рокова прописаних овом уредбом, усвојити правила за примену и спровођење (извршење) у складу са регулаторном процедуром на коју се упућује у члану 5. став 3. Ова правила за примену и спровођење (извршење) регулишу:

(а) садржај и распоред процедура на које се упућује у ставу 4;

(б) референтни период и интервале у оквиру којих се врши процена испуњености циљева учинка и постављање нових циљева;

(ц) критеријуме које користе национална надзорна тела при изради националних планова учинка или планова учинка функционалног блока ваздушног простора, који садрже националне циљеве учинка или циљеве учинка функционалног блока ваздушног простора и шему подстицаја. Планови учинка:

(i) се заснивају на плановима пословања пружалаца услуга у ваздушној пловидби;

(ii) обрађују све трошковне ставке у националној трошковној основи или трошковној основи функционалног блока ваздушног простора;

(iii) обухватају обавезујуће циљеве учинка који су усклађени са циљевима учинка на нивоу Заједнице;

(д) критеријуме за процену усклађености националних циљева или циљева функционалног блока ваздушног простора са циљевима учинка на нивоу Заједнице током референтног периода и критеријуме за подршку механизмима за упозоравање;

(е) опште принципе по којима државе чланице утврђују шему подстицаја;

(ф) принципе за примену транзиционих механизма потребних за прилагођавање на режим шеме учинка који нису дужи од 12 месеци од усвајања правила за примену и спровођење (извршење).

Надзор, праћење и методе процене утицаја

Члан 12.

1. Надзор, праћење и методе процене утицаја засниваће се на годишњим извештајима о примени активности предузетих у складу са овим прописом, које достављају државе чланице и у складу са мерама наведеним у члану 3.

2. Комисија периодично разматра примену ове уредбе и примену мера на које се упућује у члану 3. и први пут извештава Европски парламент и Савет до 4. јуна 2011. године, а након тога на крају сваког референтног периода на који се упућује у члану 11. став 3. тачка (д). Када је то оправдано у те сврхе, Комисија може од држава чланица да тражи додатне податке уз податке који су садржани у извештајима које оне достављају у складу са ставом 1. овог члана

3. У сврху израде нацрта извештаја наведених у ставу 2, Комисија захтева мишљење Комитета.

4. Извештаји садрже процену резултата који су постигнути мерама предузетим у складу са овом уредбом, укључујући одговарајуће податке о дешавањима у сектору, нарочито у погледу економских, социјалних, аспеката животне средине, запошљавања и технолошких аспеката, као и квалитета услуге у светлу изворних циљева и у погледу будућих потреба.

Мере обезбеђивања

Члан 13

Овај пропис не спречава државу чланицу да примени мере, у обиму потребном да би се очували основни интереси у погледу обезбеђивања или интереси одбрамбене политике. Ове мере су нарочито оне које су неопходне:

- за надзор ваздушног простора у њеној надлежности, у складу са *ICAO* Регионалним споразумима о ваздушној пловидби, укључујући и способност откривања, идентификације и провере свих ваздухоплова који користе тај ваздушни простор, имајући у виду изналажење начина за заштиту безбедности летова и за очување обезбеђивања и обране,
- у случају озбиљних унутрашњих нереда који могу да утичу на одржавање реда и закона,
- у случају рата или велике међународне напетости која прети ратом,
- за испуњење међународних обавеза државе чланице у вези са одржавањем мира и међународног обезбеђивања (*security*),
- за спровођење војне обуке и операција, укључујући неопходност евентуалних војних вежби.

Европска агенција за безбедност ваздушног саобраћаја

Члан 13а

При примени и спровођењу ове уредбе и Уредаба (ЕЗ) бр. 550/2004, (ЕЗ) бр. 551/2004, (ЕЗ) бр. 552/2004 и Уредбе (ЕЗ) Европског парламента и Савета бр. 216/2008 од 20. фебруара 2008. године о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја, државе чланице и Комисија, у складу са својим улогама утврђеним овом уредбом, сарађују са Европском агенцијом за безбедност ваздушног саобраћаја како би осигурали да су сви безбедносни аспекти ваљано заступљени.

Ступање на снагу

Члан 14

Овај пропис ступа на снагу двадесетог дана након дана његовог објављивања у Сужбеном листу Европске Уније.

Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 550/2004 од 10. марта 2004. године о пружању услуга у ваздушној пловидби у оквиру Јединственог европског неба (Уредба о пружању услуга) измењена и допуњена Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 1070/2009 од 21. октобра 2009. године како би се побољшао учинак и одрживост европског ваздухопловног система

ПОГЛАВЉЕ I ОПШТЕ

Циљ и област примене

Члан 1.

1. Унутар области примене Оквирне уредбе, ова уредба односи се на пружање услуга у ваздушној пловидби унутар Јединственог европског неба. Циљ ове уредбе је да утврди Заједничке захтеве за безбедно и ефикасно пружање услуга у ваздушној пловидби унутар Заједнице.
2. Ова уредба се односи на пружање услуга у ваздушној пловидби у општем ваздушном саобраћају, у складу са Оквирном уредбом.

Послови националних надзорних тела

Члан 2.

1. Национална надзорна тела на која се упућује у члану 4. Оквирне уредбе обезбеђују одговарајући надзор над применом ове уредбе, нарочито у погледу безбедног и ефикасног рада пружалаца услуга у ваздушној пловидби који пружају услуге у ваздушном простору у надлежности државе чланице која је одредила или установила одговарајуће тело.
2. У том смислу, свако национално надзорно тело организује одговарајуће надзоре како би проверила усаглашеност са захтевима ове уредбе, укључујући захтеве у погледу људских потенцијала за пружање услуга у ваздушној пловидби. Пружалац услуга у ваздушној пловидби олакшава овај посао.
3. У погледу функционалних блокова ваздушног простора који се простиру над ваздушним простором који је у надлежности више од једне државе чланице, државе чланице које су њиме обухваћене закључују споразум о надзору наведеном у овом члану у погледу пружалаца услуга у ваздушној пловидби који пружају услуге у тим блоковима.
4. Национална надзорна тела блиско сарађују како би обезбедила одговарајући надзор над пружаоцима услуга у ваздушној пловидби који имају важећи сертификат који је издала једна држава чланица, а пружају услуге и у ваздушном простору који је у надлежности друге државе чланице. Таква сарадња подразумева аранжмане за решавање случајева неусаглашености са примењивим Заједничким захтевима који су утврђени у члану 6. или са условима утврђеним у Анексу II.
5. У случају пружања прекограничних услуга у ваздушној пловидби, такви аранжмани укључују и договор о узајамном признавању послова надзора утврђених

у ст. 1. и 2. и резултатима тих послова. Ово узајамно признавање се примењује такође и када национално надзорно тело закључује аранжмане за признавање послова сертификације пружалаца услуга.

6. Уколико то дозвољава национални закон и у циљу регионалне сарадње, национална надзорна тела могу такође да закључе споразуме за поделу одговорности у пословима надзора.

Квалификована тела (*Qualified entities*)

Члан 3.

1. Национална надзорна тела могу да одлуче да у потпуности или делимично повере послове надзора на које се упућује у члану 2. став 2. квалификованим телима која испуњавају захтеве утврђене у Анексу I.

2. Поверавање послова које одобри национално надзорно тело важи у оквиру Заједнице за период од 3 године који може да се продужи. Национално надзорно тело може да захтева од било ког квалификованог тела које се налази у Заједници да обавља послове надзора.

Безбедносни захтеви (*Safety requirements*)

Члан 4.

Комисија усваја, у складу са регулаторном процедуром на коју се упућује у члану 5. став 3. Оквирне уредбе, правила за примену и спровођење (извршење) којима се уводе одговарајуће одредбе безбедносних регулаторних захтева *ЕВРОКОНТРОЛ*-а (*ESARR*-а) и потоње измене и допуне тих захтева које су у области примене ове уредбе, уз одговарајућа прилагођавања, према потреби.

Члан 5.

Брисан.

ПОГЛАВЉЕ II ПРАВИЛА О ПРУЖАЊУ УСЛУГА

Заједнички захтеви

Члан 6.

Заједнички захтеви за пружање услуга у ваздушној пловидби утврђују се у складу с поступком дефинисаним у члану 5(3) Оквирне уредбе. Заједнички захтеви укључују следеће:

- техничку и оперативну стручност и подобност;
- системе и процедуре за управљање безбедношћу и квалитетом;
- систем пријављивања;
- квалитет услуга;
- финансијску способност;
- одговорност и осигурање;
- власничку и организациону структуру, укључујући и спречавање сукоба интереса;

- људске ресурсе, укључујући одговарајуће планирање кадрова;
- обезбеђивање (security).

Издавање сертификата пружаоцима услуга у ваздушној пловидби

Члан 7.

1. Пружање свих услуга у ваздушној пловидби унутар Заједнице подлеже издавању сертификата од стране држава чланица.
2. Захтеви за издавање сертификата подnose се националном надзорном телу државе чланице у којој подносилац захтева има своје главно место пословања и, евентуално, своје седиште.
3. Национално надзорно тело издаје сертификат пружаоцима услуга у ваздушној пловидби који испуњавају Заједничке захтеве из члана 6. Сертификат се може издавати појединачно за сваку врсту услуге у ваздушној пловидби које су дефинисане у члану 2. Оквирне уредбе или за пакет таквих услуга, између осталог, када неки пружалац услуга у ваздушном саобраћају, независно од његовог правног статуса, користи и одржава сопствене системе за комуникацију, навигацију и надзор. Сертификати се морају редовно проверавати.
4. У сертификату је потребно специфицирати права и обавезе пружалца услуга у ваздушној пловидби, укључујући недискриминаторан приступ услугама за кориснике ваздушног простора, с посебним освртом на безбедност (*safety*). Сертификација може бити само предмет услова садржаних у Анексу II. Такви услови морају бити објективно оправдани, недискриминаторни, пропорционални и транспарентни.
5. Независно од одредаба из става 1. државе чланице могу дозволити пружање услуга у ваздушној пловидби у целокупном ваздушном простору у њиховој надлежности или неком његовом делу без таквог сертификата, у случајевима када се услуге пре свега пружају ваздухопловима који не спадају у општи ваздушни саобраћај. Тада је одређена држава чланица дужна да обавести Комисију и друге државе чланице о тој својој одлуци и о мерама које је предузела у циљу обезбеђивања максималне усаглашености са Заједничким захтевима.
6. Не дирајући у чл. 8. и 9, издавање сертификата даје могућност пружаоцима услуга у ваздушној пловидби да своје услуге понуде државама чланицама, другим пружаоцима услуга у ваздушној пловидби, корисницима ваздушног простора и аеродромима у оквиру Заједнице.
7. Национално надзорно тело надзире усклађеност са Заједничким захтевима и условима из сертификата. Појединости таквог надзора налазе се у годишњим извештајима које државе чланице достављају у складу са чланом 12. став 1. Оквирне уредбе. Уколико национално надзорно тело установи да ималац сертификата више не испуњава такве захтеве или услове, оно предузима одговарајуће мере, али тако да обезбеди континуитет услуга под условом да безбедност није угрожена. Такве мере обухватају и стављање сертификата ван снаге.
8. Свака држава чланица дужна је да призна било који сертификат који је издала нека друга држава чланица у складу са овим чланом.
9. У изузетним околностима, државе чланице могу да одложе примену овог члана на шест месеци после датума који произлази из члана 19.(2). Државе чланице ће обавестити Комисију о том одлагању, наводећи своје разлоге.

Одређивање пружалаца услуга у ваздушном саобраћају (*Designation of air traffic service providers*)

Члан 8.

1. Државе чланице обезбеђују пружање услуга у ваздушном саобраћају на искључивој основи у оквиру појединих блокова ваздушног простора у односу на ваздушни простор под њиховом одговорношћу. У ту сврху, државе чланице одређују пружаоца услуга у ваздушном саобраћају који у Заједници има важећи сертификат.
2. Ради пружања прекограничних услуга, државе чланице обезбеђују да се усклађеност са овим чланом и чланом 10. став 3. не спречава њиховим националним правним системом који захтева да пружаоци услуга у ваздушном саобраћају који пружају услуге у ваздушном простору у надлежности те државе чланице:
  - (а) буду у власништву, директном или већинском, те државе чланице или њених држављана;
  - (б) имају своје главно место пословања (*principal place of operation*) или регистровано седиште на територији те државе чланице; или
  - (ц) користе само средства у тој држави чланици.
3. Државе чланице дефинишу права и обавезе које морају да испуне одређени пружаоци услуга у ваздушном саобраћају. Те обавезе могу да обухвате и услове за благовремено достављање одговарајућих података којим се обезбеђује увид у сва кретања ваздухоплова у ваздушном простору у њиховој надлежности.
4. Државе чланице имају дискреционо право при избору пружаоца услуга у ваздушном саобраћају, под условом да тај пружалац услуга испуњава захтеве и услове наведене у члановима 6. и 7.
5. У погледу функционалних блокова ваздушног простора установљених у складу са чланом 9а. који обухватају ваздушни простор који је у надлежности више од једне државе чланице, државе чланице које су у питању заједнички одређују, у складу са ставом 1. овог члана, једног или више пружалаца услуга у ваздушном саобраћају, најмање месец дана пре примене и спровођења блока ваздушног простора.
6. Државе чланице одмах обавештавају Комисију и друге државе чланице о свакој одлуци из домена овог члана, у вези са одређивањем пружалаца услуга у ваздушном саобраћају у блоковима ваздушног простора, а у погледу ваздушног простора у њиховој надлежности.

Одређивање пружаоца метеоролошких услуга

Члан 9.

1. Државе чланице могу да одреде пружаоца метеоролошких услуга који обезбеђује све или део метеоролошких података на искључивој основи, у целом или делу ваздушног простора под њиховом одговорношћу, водећи рачуна о аспектима безбедности ваздушног саобраћаја.

2. Државе чланице дужне су да, без одлагања, обавесте Комисију и друге државе чланице о свакој одлуци у смислу овога члана која се односи на одређивање пружаоца метеоролошких услуга.

Функционални блокови ваздушног простора

Члан 9а.

1. До 4. децембра 2012. године, државе чланице предузимају све неопходне мере како би обезбедиле примену и спровођење функционалних блокова ваздушног простора у циљу постизања захтеваног капацитета и ефикасности мреже управљања ваздушним саобраћајем у оквиру Јединственог европског неба, одржавања високог нивоа безбедности и доприношења свеукупном учинку система ваздушног саобраћаја и смањеном утицају на животну средину. Државе чланице међусобно сарађују, у највећој могућој мери, а нарочито државе чланице које успостављају суседне функционалне блокове ваздушног простора, како би обезбедиле усклађеност са овом одредбом. Тамо где је то одговарајуће, сарадња такође може да обухвати и треће државе које учествују у функционалном блоку ваздушног простора.

2. Функционални блокови ваздушног простора, нарочито:

- (а) су поткрепљени безбедносном студијом;
- (б) омогућавају оптимално коришћење ваздушног простора, имајући у виду проток ваздушног саобраћаја;
- (ц) обезбеђују усклађеност са европском мрежом рута установљеном у складу са чланом 6. Уредбе о ваздушном простору;
- (д) оправдани су укупном додатом вредношћу, укључујући оптимално коришћење техничких и људских потенцијала, на основу анализа улагања и добити (*cost-benefit analyses*);
- (е) обезбеђују несметан и флексибилан пренос одговорности у области контроле летења (*air traffic control*) између јединица пружалаца услуга у ваздушном саобраћају (*air traffic service units*);
- (ф) обезбеђују усклађеност међу различитим конфигурацијама ваздушног простора на тај начин што се оптимизирају, између осталог, тренутне области информисања ваздухоплова у лету (*flight information regions*);
- (г) усклађени су са условима који произлазе из регионалних уговора закључених у оквиру ИСАО-а;
- (х) поштују регионалне споразуме који су на снази на дан ступања на снагу ове уредбе, нарочито оне које обухватају треће европске државе; и
- (и) омогућавају усклађеност са циљевима учинка на нивоу Заједнице.

3. Функционални блок ваздушног простора се успоставља искључиво узајамним договором између свих држава чланица и, тамо где је то одговарајуће, трећих држава које имају у својој надлежности било који део ваздушног простора који је укључен у функционални блок ваздушног простора. Пре него што обавесте Комисију о успостављању функционалног блока ваздушног простора, државе чланице дају Комисији, другим државама чланицама и другим заинтересованим странама, одговарајуће податке и прилику да доставе своја запажања.

4. Уколико се функционални блок ваздушног простора односи на ваздушни простор који је у потпуности или делимично у надлежности две или више држава чланица, споразум којим се успоставља функционални блок ваздушног простора садржи неопходне одредбе о начину измене блока и начину на који државе чланице могу да се повуку из блока, укључујући транзиционе аранжмане.

5. У случају да се јаве потешкоће између две или више држава чланица у погледу прекограничног функционалног блока ваздушног простора који се односи на ваздушни простор у њиховој надлежности, ове државе чланице могу заједно да доставе предмет на мишљење Комитету јединственог неба (*Single Sky Committee*). Мишљење се доставља државама чланицама на које се предмет односи. Без дирања у став 3, државе чланице узимају у обзир ово мишљење у циљу изналажења решења.

6. Након пријема обавештења од стране држава чланица о споразумима и изјавама наведеним у ст. 3. и 4, Комисија процењује у којој мери сваки функционални блок ваздушног простора испуњава захтеве наведене у ставу 2. и доставља резултате за расправу Комитету јединственог неба. Уколико Комисија утврди да један или више функционалних блокова ваздушног простора не испуњава захтеве, започиње дијалог са државама чланицама које су у питању у циљу постизања сагласности о мерама неопходним да се ситуација поправи.

7. Без дирања у став 6. споразуми и изјаве наведени у ст. 3. и 4. се достављају Комисији ради објављивања у Службеном листу Европске уније. Приликом објављивања се назначават дан ступања на снагу одговарајуће одлуке.

8. Упутства за успостављање и измену функционалних блокова ваздушног простора израђују се до 4. децембра 2010. године, у складу са саветодавном процедуром наведеном у члану 5. став 2. Оквирне уредбе.

9. Комисија усваја, до 4. децембра 2011. године и у складу са регулаторном процедуром наведеном у члану 5. став 3. Оквирне уредбе, правила за примену и спровођење (извршење) у погледу података које државе чланице достављају пре него што, у складу са ставом 3. овог члана, успоставе или измене функционални блок ваздушног простора.

Координатор система функционалних блокова ваздушног простора (*Functional airspace blocks system coordinator*)

Члан 9б.

1. У циљу олакшавања успостављања функционалних блокова ваздушног простора, Комисија може да физичко лице именује за координатора система функционалних блокова ваздушног простора (координатор). Комисија поступа у складу са регулаторном процедуром наведеном у члану 5. став 3. Оквирне уредбе.

2. Без дирања у члан 9а. став 5, координатор олакшава, на захтев свих држава чланица које су у питању и, тамо где је то одговарајуће, трећих држава које учествују у истом функционалном блоку ваздушног простора, превазилажење препрека у процесу њихових преговора, како би се убрзало успостављање функционалних блокова ваздушног простора. Координатор поступа на основу мандата који му дају све државе чланице које су у питању и, уколико је то

одговарајуће, треће државе које учествују у истом функционалном блоку ваздушног простора.

3. Координатор поступа непристрасно, нарочито у односу на државе чланице, треће државе, Комисију и интересне стране.

4. Координатор не открива ни један податак до којег дође током вршења своје дужности, осим када га државе чланице и, тамо где је то одговарајуће, треће државе које су у питању, на то овласте.

5. Координатор подноси извештај Комисији, Комитету јединственог неба (*Single Sky Committee*) и Европском парламенту свака три месеца након именованја. Извештај обухвата суштину преговора и њихове резултате.

6. Упућивање на координатора престаје када се потпише последњи споразум о функционалном блоку ваздушног простора и најкасније 4. децембра 2012. године.

Међусобни односи пружалаца услуга

Члан 10.

1. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби могу да користе услуге других пружалаца услуга који су за то сертификовани унутар Заједнице.

2. Сви пружаоци услуга у ваздушној пловидби морају формално да уреде своје међусобне пословне односе путем писаних договора или еквивалентних правних аранжмана којима се одређују специфичне дужности и функције које преузима сваки пружалац услуга и омогућава размена оперативних података између свих пружалаца услуга у делу који се односи на општи ваздушни саобраћај. О тим аранжманима обавештавају се национално надзорно тело или тела на које се односи.

3. Кад је реч о случајевима који се односе на пружање оперативних услуга у ваздушном саобраћају, потребно је одобрење одређених држава чланица. У случајевима који се односе на пружање метеоролошких услуга, потребно је одобрење одређених држава чланица, ако су оне именовале пружаоца таквих услуга на искључивој основи, у складу с чланом 9(1).

Односи са војним властима

Члан 11.

Државе чланице, у контексту заједничке транспортне политике, предузимају све потребне кораке како би обезбедиле да се закључе или продуже писани договори или еквивалентни правни аранжмани између надлежних цивилних и војних власти у погледу управљања посебним блоковима ваздушног простора.

Транспарентност финансијског пословања

Члан 12.

1. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби, без обзира на власничку структуру или правни облик, дужни су да састављају, подносе на ревизију и објављују своје финансијске извештаје. Ти извештаји морају да буду у складу с међународним рачуноводственим стандардима које је усвојила Заједница. У случајевима кад због правног статуса пружаоца услуга није могуће постићи потпуну усклађеност с међународним рачуноводственим стандардима, одређени пружалац услуга мора

настојати да усклади своје финансијско пословање с наведеним стандардима у највећој могућој мери.

2. У сваком случају, пружаоци услуга у ваздушној пловидби дужни су да објаве годишњи финансијски извештај и редовно се подвргавају провери од стране независног ревизора.

3. При пружању пакета услуга (*bundle of services*), пружаоци услуга у ваздушној пловидби утврђују и објављују трошкове и приход од услуга у ваздушној пловидби, рашчлањене у складу са шемом накнада за услуге у ваздушној пловидби наведеном у члану 14. и, тамо где је то одговарајуће, воде консолидоване рачуне за друге услуге које нису из домена ваздушне пловидбе, као што би било потребно урадити да услуге које су у питању пружа посебно предузеће.

4. Државе чланице ће именовати надлежна тела која ће имати право приступа финансијским подацима пружалаца услуга који пружају услуге у ваздушном простору у њиховој надлежности.

5. Државе чланице могу применити прелазне мере из члана 9. Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 1606/2002 од 9. јула 2002. о примени међународних рачуноводствених стандарда (1) на пружаоце услуга обухваћене овом уредбом.

Приступ подацима и заштита података

Члан 13.

1. Када је општи ваздушни саобраћај у питању релевантни оперативни подаци ће се размењивати у стварном времену између свих пружалаца услуга у ваздушној пловидби, корисника ваздушног простора и аеродрома, како би се олакшале њихове оперативне потребе. Наведени подаци ће се користити искључиво у оперативне сврхе.

2. Приступ релевантним оперативним подацима ће се омогућити, без дискриминације, надлежним властима, сертифицикованим пружаоцима услуга у ваздушној пловидби, корисницима ваздушног простора и аеродромима.

3. Сертифициковани пружаоци услуга у ваздушној пловидби, корисници ваздушног простора и аеродрома ће успоставити стандардне услове за приступ другим релевантним оперативним подацима, осим оних наведених у ставу 1. Национално надзорно тело ће одобрити ове стандардне услове. Детаљна правила у вези наведених услова, где је то примењиво, донеће се у складу с поступком из члана 5(3) Оквирне уредбе.

ПОГЛАВЉЕ III

ПЛАНОВИ НАПЛАТЕ НАКНАДА

Опште

Члан 14.

У складу са захтевима из чл. 15. и 16, шема накнада за услуге у ваздушној пловидби доприноси већој транспарентности у утврђивању, наметању и примени накнада корисницима ваздушног простора, економичности пружања услуга у ваздушној пловидби и ефикасности обављања летова, уз одржавање оптималног нивоа безбедности. Ова шема је такође усклађена са чланом 15. Чикашке

конвенције о међународном цивилном ваздухопловству из 1944. године и са *ЕВРОКОНТРОЛ*-овим системом накнада за рутне накнаде.

Принципи

Члан 15.

1. Шема накнада се заснива на обрачуну трошкова (*account of costs*) за услуге у ваздушној пловидби које су остварили пружаоци услуга у корист корисника ваздушног простора. У овој шеми се трошкови расподељују међу категоријама корисника.

2. Следећи принципи се примењују приликом утврђивања основице (*cost-base*) за накнаде:

(а) трошак који се дели међу корисницима ваздушног простора је утврђени трошак пружања услуга у ваздушној пловидби, укључујући одговарајуће износе на име камате за капиталне инвестиције и амортизацију средстава, као и трошкове одржавања, обављања делатности, управљања и администрације. Утврђени трошкови су трошкови које утврде државе чланице на националном нивоу или на нивоу функционалних блокова ваздушног простора, на почетку референтног периода за сваку календарску годину референтног периода наведеног у члану 11. Оквирне уредбе или током референтног периода, након одговарајућих усклађивања у којима се примењује механизам упозоравања утврђен у члану 11. Оквирне уредбе.

(б) трошкови који се узимају у обзир у овом контексту су они утврђени (процењени) у погледу средстава и услуга које се пружају и примењени и спроведени према *ICAO* Регионалном плану за ваздушну пловидбу, Европски регион (*ICAO Regional Air Navigation Plan, European Region*). Они такође могу да обухвате трошкове које је остварило национално надзорно тело и/или квалификована тела (*qualified entities*), као и друге трошкове које су оствариле одговарајуће државе чланице и пружаоци услуга у вези са пружањем услуга у ваздушној пловидби. Они не обухватају трошкове настале плаћањем казни које држава чланице пропише у складу са чланом 9. Оквирне уредбе, нити трошкове корективних мера које држава чланица наметне у складу са чланом 11. Оквирне уредбе.

(ц) у погледу функционалних блокова ваздушног простора и као део њихових узајамних оквирних уговора, државе чланице чине разумне напоре да се договоре о заједничким принципима утврђивања накнада;

(д) трошкови различитих услуга у ваздушној пловидби утврђују се засебно, како је дато у члану 12. став 3;

(е) унакрсно субвенционисање (*cross-subsidy*) није дозвољено између рутних и терминалних услуга. Трошкови који припадају и терминалним и рутним услугама расподељују се пропорционално између рутних и терминалних услуга на основу транспарентне методологије. Унакрсно субвенционисање дозвољава се међу различитим услугама у ваздушној пловидби, било у једној или обе ове категорије, само када је оправдано из објективних разлога, а на основу јасног идентификовања;

(ф) гарантује се транспарентност трошковне основе за накнаде (*cost-base*). Усвајају се правила за примену и спровођење (извршење) за достављање података од стране пружалаца услуга како би се омогућио преглед пројекција пружалаца услуга, њихових стварних трошкова и прихода. Подаци се редовно размењују између националних надзорних тела, пружалаца услуга, корисника ваздушног простора, Комисије и *ЕВРОКОНТРОЛ*-а.

3. Државе чланице се усаглашавају са следећим принципима када утврђују накнаде у складу са ставом 2:

(а) накнаде се утврђују ради доступности услуга у ваздушној пловидби према условима који нису дискриминаторни. Када се различитим корисницима ваздушног простора намећу накнаде за исту услугу, не прави се разлика по основу националности или категорије корисника;

(б) изузимање појединих корисника, нарочито лаких ваздухоплова и државних ваздухоплова може да се одобри под условом да се трошак таквог изузећа не пребаци на друге кориснике;

(ц) накнаде се утврђују по календарској години на основу утврђених трошкова или се могу утврдити на основу услова које утврде државе чланице за одређивање максималног износа јединичне накнаде или прихода за сваку годину у току периода не дужег од пет година;

(д) услугама у ваздушној пловидби може да се оствари довољно прихода да се обезбеди разуман принос од средстава ради неопходног повећања капитала;

(е) накнаде одражавају трошак услуга у ваздушној пловидби и средстава која су стављена на располагање корисницима ваздушног простора, узимајући у обзир релативне производне капацитете различитих типова ваздухоплова који су у питању;

(ф) накнадама се поспешује безбедно, ефикасно, ефективно и одрживо пружање услуга у ваздушној пловидби са циљем да се достигне висок ниво безбедности и економичности, испуне циљеви учинка и стимулише интегрисано пружање услуга, смањујући утицај ваздухопловства на животну средину. У том циљу и у вези са плановима учинка на националном нивоу или на нивоу функционалног блока ваздушног простора, национална надзорна тела могу да успоставе механизме, укључујући подстицаје који се састоје од финансијских погодности и непогодности, како би подстакле пружаоце услуга у ваздушнј пловидби и/или кориснике ваздушног простора да подрже унапређење пружања услуга у ваздушној пловидби, као што су повећање капацитета, смањење кашњења и одрживи развој, уз одржавање оптималног (највишег) нивоа безбедности.

4. У смислу овог члана, Комисија усваја детаљна правила за примену и спровођење (извршавање) у складу са регулаторном процедуром назначеном у члану 5. став 3. Оквирне уредбе.

Члан 15а.

Заједнички пројекти

1. Заједнички пројекти могу да помажу успешну примену и спровођење *АТМ* Мастер плана. Такви пројекти подржавају циљеве ове уредбе да се побољша учинак европског ваздухопловног система у кључним областима као што су

капацитет, ефикасност обављања летова и економичност, као и одрживост животне средине у оквиру примарних циљева у области безбедности.

2. Комисија може, у складу са регулаторном процедуром наведеном у члану 5. став

3. Оквирне уредбе, да изради упутства за начин на који такви пројекти могу да подрже примену и спровођење *ATM* Мастер плана. Таква упутства не дирају у механизме за примену и спровођење (извршење) пројеката у погледу функционалних блокова ваздушног простора договорених између учесника у тим блоковима.

3. Комисија може такође да одлучи да, у складу са регулаторном процедуром наведеном у члану 5. став 3. Оквирне уредбе, утврди заједничке пројекте за функције у вези са мрежом (*network-related functions*) које су од нарочитог значаја за побољшање свеукупног учинка у управљању ваздушним саобраћајем (*air traffic management*) и услугама у ваздушној пловидби (*air navigation services*) у Европи. Такви заједнички пројекти могу да буду одобрени за финансирање од стране Заједнице у склопу вишегодишњег финансијског плана. У том смислу, и без дирања у надлежност држава чланица да одлучују о коришћењу својих финансијских средстава, Комисија може да изврши независну анализу улагања и добити и обави одговарајуће консултације са држава чланицама и интересним странама у складу са чланом 10. Оквирне уредбе, разматрајући све одговарајуће начине за финансирање примене и спровођења оваквих пројеката. Одобрени трошкови примене и спровођења заједничких пројеката накнађују се у складу са принципима транспарентности и недискриминације.

Преглед усаглашености

Члан 16.

1. Комисија обезбеђује текући преглед усаглашености са принципима и правилима наведеним у чл. 14. и 15, у сарадњи са државама чланицама. Комисија тежи да установи неопходне механизме за коришћење експертизе *ЕВРОКОНТРОЛ*-а и размењује резултате прегледа са државама чланицама, *ЕВРОКОНТРОЛ*-ом и представницима корисника ваздушног простора.

2. На захтев једне или више држава чланица које сматрају да принципи и процедуре наведене у чл. 14. и 15. нису ваљано примењени или на своју иницијативу, Комисија обавља истрагу о било ком наводу о неусаглашености или непримењивању принципа и/или правила која су у питању. Без дирања у члан 18. став 1, Комисија размењује резултате истраге са државама чланица, *ЕВРОКОНТРОЛ*-ом и представницима корисника ваздушног простора. У току два месеца од пријема захтева, након што чује мишљења држава чланица које су у питању и консултује Комитет јединственог неба у складу са саветодавном процедуром наведеном у члану 5. став 2. Оквирне уредбе, Комисија доноси одлуку о примени чл. 14. и 15. ове уредбе и о томе да ли се пракса која је у питању може наставити.

3. Комисија упућује своју одлуку државама чланицама и о томе обавештава пружаоца услуге, уколико је он правно обухваћен. Свака држава чланица може Савету упутити одлуку Комисије у року од једног месеца. Савет, квалификованом већином, може донети другачију одлуку у року од месец дана.

ПОГЛАВЉЕ IV

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Ревизија анекса

Члан 17.

Мере намењене измени и допуни несуштинских елемената анекса, како би се узеле у обзир техничке или оперативне новине, усвајају се у складу са регулаторном процедуром детаљно наведеном у члану 5. став 4. Оквирне уредбе.

У крајњој нужди, Комисија може да користи ванредну процедуру наведену у члану 5. став 5. Оквирне уредбе.

Поверљивост

Члан 18.

1. Ниједно национално надзорно тело, поступајући у складу са својим националним законодавством, нити Комисија, не објављује податке поверљиве природе, нарочито податке о пружаоцима услуга у ваздушној пловидби, њиховим пословним односима и трошковним елементима.

2. Став 1. не дира у право објављивања које имају национална надзорна тела или Комисија у случајевима када је то неопходно ради испуњења њихових дужности, када је такво објављивање сразмерно и у виду се имају легитимни интереси пружалаца услуга у ваздушној пловидби, корисника ваздушног простора, аеродрома и других одговарајућих интересних група у погледу заштите њихових пословних тајни.

3. Подаци и информације који се дају у складу са шемом накнада наведеном у члану 14. доступни су јавности.

Преглед

Члан 18а.

Комисија доставља Европском парламенту и Савету, најкасније до 4. децембра 2012. године студију са проценом правних, безбедносних, индустријских, економских и социјалних утицаја примене тржишних принципа у домену пружања комуникацијских, навигацијских, надзорних услуга и услуга ваздухопловног информисања, у поређењу са постојећим или алтернативним организационим принципима и узимајући у обзир дешавања у функционалним блоковима ваздушног простора и доступној технологији.

Ступање на снагу

Члан 19.

1. Ова уредба ступа на снагу двадесетог дана од дана објављивања у Службеном листу Европске уније.

2. Међутим, чл. 7. и 8. ступају на снагу годину дана након објављивања Заједничких захтева према члану 6. у Службеном листу Европске уније.

Ова уредба је у целини обавезујућа и директно се примењују у свим државама чланицама.

АНЕКС I

ЗАХТЕВИ ЗА ПРИЗНАТЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

Признате организације:

- у писаном облику морају да документују да имају значајно искуство у вршењу процене јавних и приватних субјеката у области ваздушног саобраћаја, нарочито пружалаца услуга у ваздушној пловидби и сличних делатности које су предмет ове уредбе,
- морају да имају свеобухватна правила и прописе за периодичну проверу горе наведених субјеката, која су објављена и која се континуирано дорађују и побољшавају кроз програме истраживања и развоја,
- не могу да буду под контролом пружаоца услуга у ваздушној пловидби, органа надлежних за управљање аеродромима или других тела која су пословно ангажована у пружању услуга у ваздушној пловидби или услуга превоза у ваздушном саобраћају,
- морају да обезбеде довољно људских потенцијала – техничког, руководећег, помоћног и истраживачког особља, пропорционално задацима које обављају,
- морају да имају такво руковођење и управљање које ће обезбедити поверљивост информација какву захтева администрација,
- морају да буду спремне да прослеђују све релевантне информације надлежним националним надзорним телима,
- морају дефинисати и документовати своју пословну политику и циљеве, као и опредељеност за квалитет и морају да обезбеде да се ово правило разуме, спроводи и одржава на свим нивоима у организацији,
- морају да развијају, спроводе и одржавају ефикасан интерни систем квалитета који се заснива на одговарајућим међународно признатим стандардима квалитета и у складу са *EN 45004* () и *EN 29001*, према захтевима сертификацијске шеме система квалитета *IACS*,
- морају имати систем квалитета сертифициван од стране неког независног одиторског тела, признатог од стране надлежних власти државе чланице у којој је горе наведена призната организација лоцирана.

АНЕКС II

УСЛОВИ ВЕЗАНИ ЗА СЕРТИФИКАТ

1. У сертификату је потребно навести следеће:

- (а) назив националног надзорног тела које издаје сертификат;
- (б) назив и адресу подносиоца захтева за издавање сертификата;
- (ц) услугу за коју се издаје сертификат;
- (д) изјаву да подносилац захтева испуњава Заједничке захтеве утврђене у члану 6. ове уредбе;
- (е) датум издавања сертификата и важење сертификата.

2. Додатни захтеви, односно ограничења који се прилажу уз сертификат могу се, зависно од случаја, односити на следеће:

- (а) недискриминаторан приступ услугама за кориснике ваздушног простора и захтевани ниво квалитета таквих услуга, укључујући ниво безбедности и интероперабилности;
- (б) оперативне спецификације појединачних услуга;
- (ц) рок до када ће се те услуге пружати;
- (д) разна оперативна опрема која ће се користити за неку одређену услугу;
- (е) изузимање или ограничавање пружања неких других услуга које не спадају у услуге у ваздушној пловидби;
- (ф) уговори, споразуми и други аранжмани између пружалаца услуга и неке треће стране, који се односе на предметне услуге;
- (г) пружање информација које су оправдано потребне за проверу усклађености услуга са Заједничким захтевима, укључујући планове, финансијске и оперативне податке те веће промене врсте и/или обима услуга у ваздушној пловидби;
- (х) сви други правни услови који нису специфични за услуге у ваздушној пловидби, као што су услови привременог или трајног одузимања сертификата.

ПРИЛОГ 3.

Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2096/2005 од 20. децембра 2005. године о Заједничким захтевима за пружање услуга у ваздушној пловидби

Предмет и област примене

Члан 1.

Овом уредбом утврђују се Заједнички захтеви за пружање услуга у ваздушној пловидби. Ако Анексом I или II ове уредбе није супротно прописано, Заједнички захтеви не примењују се на:

(а) друге делатности које, поред пружања услуга у ваздушној пловидби, обавља пружалац услуга у ваздушној пловидби;

(б) ресурсе који су одређени за делатности које су изван пружања услуга у ваздушној пловидби.

Ова уредба признаје и усваја обавезујуће одредбе следећих Евроконтролових безбедносних регулаторних захтева (*ESARR*), који су значајни за сертификацију пружалаца услуга у ваздушној пловидби:

(а) *ESARR* 3 о коришћењу система управљања безбедношћу од стране пружалаца услуга управљања ваздушним саобраћајем (*ATM*), издат 17. јула 2000. године;

(б) *ESARR* 4 о процењивању и ублажавању ризика у *ATM*, издат 5. априла 2001. године;

(ц) *ESARR* 5 о особљу које пружа *ATM* услуге и захтевима за инжењерско и техничко особље које обавља оперативне послове повезане са безбедношћу, издат 11. априла 2002. године.

Дефиниције

Члан 2.

1. За потребе ове уредбе примењују се дефиниције појмова које садржи Уредба (ЕЗ) 549/2004.

2. Поред дефиниција из става 1. овог члана, примењују се и следеће дефиниције:

1) *безбедносни захтев (safety requirement)* означава средства за умањење ризика, одређена стратегијом за умањење ризика, којима се остварује неки одређени безбедносни циљ, укључујући организационе, оперативне, процедуралне и функционалне перформансе, захтеве интероперабилности или карактеристике окружења;

2) *безбедносни циљ (safety objective)* означава квалитативан или квантитативан исказ који одређује максималну учесталост или вероватноћу при којима може да се очекује појављивање неке опасности;

3) *јавни авио-превоз* означава операције ваздухоплова ради превоза путника, робе или поште, уз плаћање накнаде или закупнине;

4) *национално надзорно тело (national supervisory authority)* означава тело или тела које државе чланице именују или оснивају као своје национално надзорно тело према члану 4. Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004;

5) *опасност (hazard)* означава свако стање, догађај или околност који могу да доведу до удеса;

6) *обезбеђивање безбедности (safety assurance)* означава све планиране и систематичне мере потребне да би се успоставило одговарајуће поверење у то да производ, услуга, организација или функционални систем постижу прихватљиву или толерантну безбедност;

7) *оперативна организација* означава организацију која је одговорна за инжењерске и техничке услуге које подржавају услуге у ваздушном саобраћају, комуникацији, навигацији и надзору;

8) општа авијација (*general aviation*) означава сваку операцију цивилног ваздухоплова која не спада у јавни авио-превоз или пружање услуга из ваздуха;

9) *ризик* означава комбинацију вероватноће или учесталости појављивања неке штетне последице изазване неком опасношћу и озбиљности ове последице;

10) *услуге* означавају или поједину услугу у ваздушној пловидби или скуп услуга у ваздушној пловидби;

11) *услуге из ваздуха (aerial work)* означавају операције ваздухоплова у којима се ваздухоплов користи за посебне услуге, на пример за пољопривреду, грађевинарство, фотографисање, премеравање, посматрање и патролирање, трагање и спасавање или оглашавање у ваздуху;

12) *функционални систем* означава комбинацију система, поступака и људских ресурса организованих да испуњавају неку функцију у контексту *АТМ*.

3. „Пружалац услуга у ваздушној пловидби” означава организацију која је поднела захтев за издавање сертификата за пружање оваквих услуга.

Издавање сертификата

Члан 3.

1. Да би прибавио сертификат потребан за пружање услуга у ваздушној пловидби, и не дирајући у примену члана 7. става 5. Уредбе (ЕЗ) 550/2004, пружалац услуга у ваздушној пловидби мора да буде усклађен са Општим заједничким захтевима из Анекса I ове уредбе и Посебним додатним захтевима из анекса II до V ове уредбе који зависе од врсте услуге коју пружа, при чему важе одступања из члана 4. ове уредбе.

2. Национално надзорно тело проверава, пре издавања сертификата, да ли је пружалац услуга у ваздушној пловидби усклађен са Заједничким захтевима.

3. Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора да се усклади са Заједничким захтевима најкасније до издавања сертификата према члану 7. Уредбе (ЕЗ) 550/2004.

Одступања

Члан 4.

1. Одступајући од члана 3. став 1. ове уредбе, поједини пружалац услуга у ваздушној пловидби може да одлучи да не искористи могућност пружања прекограничних услуга и може да се одрекне права на узајамно признавање унутар јединственог европског неба.

Он може, у таквим околностима, да захтева издавање сертификата који је ограничен на ваздушни простор унутар одговорности државе чланице из члана 7. став 2. Уредбе (ЕЗ) бр. 550/2004.

Да би поднео овакав захтев, пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да пружа или да планира да пружа услуге само у погледу једне или више следећих категорија:

- (а) општа авијација;
- (б) услуге из ваздуха;

(ц) јавни авио-превоз ограничен на ваздухоплове чија је максимална маса на полетању мања од 10 тона или који имају мање од 20 путничких седишта;

(д) јавни авио-превоз чији је годишњи просечан збир полетања и слетања мањи од 10.000, израчунат на основу просека у последње три године, без обзира на максималну масу на полетању и број путничких седишта.

Да би поднео овакав захтев пружалац услуга у ваздушној пловидби који не пружа услуге у ваздушном саобраћају, мора да има бруто годишњи промет од 1.000.000 евра или мање, у односу на услуге које пружа или планира да пружа.

Кад из објективних практичних разлога пружалац услуга у ваздушној пловидби не може да пружи доказе да испуњава ова мерила, национално надзорно тело може да прихвати аналогне бројчане вредности или прогнозе у односу на горње границе одређене у подставовима 3. и 4. овог става.

Истовремено са подношењем оваквог захтева, пружалац услуга у ваздушној пловидби пружа националном надзорном телу и одговарајуће доказе о испуњавању квалификационих мерила.

2. Национално надзорно тело може подносиоцу захтева који испуњава мерила из става 1. овог члана да одобри посебна одступања, сразмерно његовом доприносу у управљању ваздушним саобраћајем у ваздушном простору унутар одговорности државе чланице.

Ова одступања примењују се само на захтеве из Анекса I ове уредбе, с тим што не могу бити одобрена за:

- (а) део 1 – техничка и оперативна компетентност и способност;
- (б) део 3.1 – управљање безбедношћу;
- (ц) део 5 – људски ресурси;
- (д) део 8.1 – отворено и прегледно (транспарентно) пружање услуга.

3. Поред одступања наведених у ставу 2. овог члана, национално надзорно тело може да одобри одступање подносиоцу захтева који пружа услуге аеродромског информисања ваздухоплова у лету са не више од једног радног места на сваком аеродрому. Ово се чини сразмерно доприносу подносиоца захтева у управљању ваздушним саобраћајем у ваздушном простору унутар одговорности државе чланице.

Ова одступања могу да се примене само на следеће захтеве из дела 3. Анекса II ове уредбе:

- (а) одговорност за управљање безбедношћу, спољашње услуге и набавке (унутар дела 3.1.2);
- (б) надзор безбедности (унутар дела 3.1.3);
- (ц) безбедносни захтеви за процену и умањење ризика у погледу промена (унутар дела 3.2).

4. Никакво одступање не сме да се одобри од захтева који су садржани у анексима III, IV и V ове уредбе.

5. Сагласно Анексу II Уредбе (ЕЗ) бр. 550/2004, национално надзорно тело мора да:

- (а) одреди природу и обим одступања навођењем његовог правног основа у условима који се прилажу сертификату;
- (б) временски ограничи важење сертификата;
- (ц) прати да ли је пружалац услуга у ваздушној пловидби и даље овлашћен на одступања.

Показивање усклађености

Члан 5.

1. Пружалац услуга у ваздушној пловидби пружа, на захтев националног надзорног тела, све потребне доказе којима показује да је усклађен са примењивим Заједничким захтевима. Пружалац услуга у ваздушној пловидби може да у потпуности користи постојеће податке.

2. Пружалац услуга у ваздушној пловидби који има сертификат обавештава национално надзорно тело о планираним променама у пружању услуга које могу да утичу на усклађеност са примењивим Заједничким захтевима или условима који су приложени сертификату.

3. *брисано.*

4. Кад пружалац услуга у ваздушној пловидби који има сертификат више није усклађен са примењивим Заједничким захтевима или условима који су приложени сертификату, надлежно национално надзорно тело доноси о томе одлуку у року од највише месец дана. Овом одлуком национално надзорно тело захтева од пружаоца услуга у ваздушној пловидби да предузме корективне мере.

О одлуци се одмах обавештава предметни пружалац услуга у ваздушној пловидби.

Пре него што обавести предметног пружаоца услуга у ваздушној пловидби о свом одобрењу, национално надзорно тело проверава да ли су корективне мере предузете. Кад национално надзорно тело сматра да корективне мере нису правилно предузете у договореном року, он предузима одговарајуће принудне мере према члану 7. став 7. Уредбе (ЕЗ) бр. 550/2004 и члану 9. Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004, уз уважавање потребе да се обезбеди сталност услуга.

Олакшавање праћења усклађености

Члан 6.

Сагласно члану 2. став 2. Уредбе (ЕЗ) бр. 550/2004, пружаоци услуга у ваздушној пловидби дужни су да олакшају надзор националном надзорном телу или овлашћеној организацији која делује у њено име, укључујући посете на лицу места и посете без претходне најаве.

Овлашћена лица морају да буду опуномоћена за следеће радње:

(а) преглед одговарајуће евиденције, података, поступака и другог материјала који је значајан за пружање услуга у ваздушној пловидби;

(б) сачињавање копија или извода из ових евиденција, података, поступака и других материјала;

(ц) тражење усмених објашњења на лицу места;

(д) улазак у одговарајуће службене просторије, на терене или превозна средства.

Ови надзори спроводе се у држави чланици према прописима те државе чланице.

Стална усклађеност (*Ongoing compliance*)

Члан 7.

Национално надзорно тело, на основу доказа којима располаже, сваке године надгледа сталну усклађеност пружалаца услуга у ваздушној пловидби којима је издао сертификат.

Зато национално надзорно тело успоставља и сваке године ажурира оквирни програм надзора који обухвата све пружаоце услуга којима је издало сертификат и који се заснива на процени ризика повезаних са различитим делатностима од којих се пружање услуга састоји. Пре успостављања програма оно се саветује са предметним пружаоцима услуга у ваздушној пловидби и, ако је примерено, с другим националним надзорним телима.

У програму се наводи предвиђени временски размак између вршења надзора различитих места.

Безбедносни прописи за инжењере и техничко особље

Члан 8.

У погледу услуга у ваздушном саобраћају и услуга комуникације, навигације и надзора, национално надзорно тело или било које друго тело које држава чланица именује да обавља ове послове, мора да:

(а) донесе одговарајуће безбедносне прописе за инжењере и техничко особље које обавља оперативне послове повезане са безбедношћу;

(б) обезбеди одговарајући и примерен надзор безбедности у вези са инжењерима и техничким особљем које оперативна организација одреди да обављају оперативне послове повезане са безбедношћу;

(ц) на објективној основи и после прописаног испитивања предузме одговарајуће мере према оперативној организацији и/или њеном техничком или инжењерском особље које не испуњава одредбе из дела 3.3 Анекса II ове уредбе;

(д) провери да ли постоје одговарајуће методе којима се обезбеђује да трећа лица којима су додељени оперативни послови повезани са безбедношћу испуњавају одредбе из дела 3.3. Анекса II ове уредбе.

Поступак међусобног прегледа

Члан 9.

1. Комисија, у сарадњи с државама чланицама, организује међусобне прегледе националних надзорних тела, према ставовима 2. до 6. овог члана.

2. Међусобне прегледе спроводи група националних стручњака. Група се састоји од стручњака из најмање три различите државе чланице. Стручњаци не учествују у међусобном прегледу у државама чланицама у којима су запослени. Комисија установљава и одржава групу националних стручњака одређених од држава чланица, која обухвата све аспекте Заједничких захтева који су наведени у члану 6. Уредбе (ЕЗ) бр. 550/2004.

3. Најмање три месеца пре сваког међусобног прегледа, Комисија обавештава државу чланицу и предметно национално надзорно тело о прегледу, датуму за који је преглед планиран и о идентитету стручњака који треба да у њему учествују.

Држава чланица чија је национално надзорно тело предмет прегледа мора да одобри групу стручњака пре него што она отпочне преглед.

4. Унутар три месеца од прегледа, група за преглед саставља консензусом извештај који може да садржи одређене препоруке. Комисија сазива састанак са стручњацима и националним надзорним телом на коме се разматра извештај.

5. Комисија прослеђује извештај предметној држави чланици. Она може, унутар три месеца од пријема извештаја, да приложи коментаре; ови коментари могу, по потреби, да обухвате мере које је предузела или намерава да у датом року предузме, као одговор на преглед.

Ако с предметном државом чланицом друкчије није договорено, извештај о прегледу и каснији поступци се не објављују.

6. Комисија, преко Одбора за јединствено небо, једном годишње обавештава државе чланице о главним налазима ових прегледа.

Ступање на снагу

Члан 10.

Ова уредба ступа на снагу трећег дана од објављивања у „Службеном листу Европске уније”.

АНЕКС I

ОПШТИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАЊЕ УСЛУГА У ВАЗДУШНОЈ ПЛОВИДБИ

1. ТЕХНИЧКА И ОПЕРАТИВНА КОМПЕТЕНТНОСТ И СПОСОБНОСТ

Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора бити у стању да пружа услуге стално, на безбедан, делотворан и одржив начин, сагласно сваком разумном обиму опште потражње у одређеном ваздушном простору. У те сврхе он одржава одговарајуће техничке и оперативне капацитете и стручно знање.

2. ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА И УПРАВЉАЊЕ

2.1. Организациона структура

Пружалац услуга у ваздушној пловидби успоставља своју организацију и њоме управља у складу са структуром која подржава безбедно, делотворно и стално пружање услуга.

Организационом структуром одређују се:

(а) овлашћења, дужности и одговорности лица именованих на поједина радна места, посебно руководећег особља одговорног за функције повезане са безбедношћу (*safety*), квалитетом, обезбеђивањем (*security*), финансијама и људским ресурсима;

(б) односе и хијерархијску структуру између различитих делова и процеса у организацији.

2.2. Управљање организацијом

Пружалац услуга у ваздушној пловидби сачињава пословни план који обухвата период од најмање пет година. Пословни план:

(а) одређује опште циљеве пружаоца услуга у ваздушној пловидби и стратегију за њихово постизање у складу са било којим општим дугорочном планом пружаоца услуга и са одговарајућим захтевима Заједнице битним за развој инфраструктуре или друге технологије;

(б) садржи одговарајуће циљеве учинка у смислу квалитета и нивоа услуга, безбедности и трошковне делотворности.

Пружалац услуга у ваздушној пловидби сачињава годишњи план за предстојећу годину којим се ближе одређују обележја пословног плана и описују све његове промене.

Годишњи план обухвата следеће одредбе о нивоу и квалитету услуга, као што су очекивани ниво капацитета, безбедности и насталих кашњења летова и одредбе о финансијским аранжманима:

(а) податке о увођењу нове инфраструктуре или другим развојним пословима и исказ о томе како они доприносе побољшању нивоа и квалитета услуга;

(б) показатеље учинка, помоћу којих може објективно да се процени ниво и квалитет услуга;

(ц) очекивано краткорочно финансијско стање пружаоца услуга и све промене пословног плана или утицаје на њега.

3. УПРАВЉАЊЕ БЕЗБЕДНОШЋУ И КВАЛИТЕТОМ

3.1. Управљање безбедношћу

Пружалац услуга у ваздушној пловидби управља безбедношћу свих својих услуга. Стога, он успоставља службене везе са свим интересним групама које могу непосредно да утичу на безбедност његових услуга.

3.2. Систем управљања квалитетом

Пружалац услуга у ваздушној пловидби успоставља, најкасније две године од ступања ове уредбе на снагу, систем управљања квалитетом који обухвата све услуге које он пружа, сагласно следећим начелима. Он:

(а) одређује политику квалитета на такав начин да што боље задовољи потребе различитих корисника;

(б) успоставља програм обезбеђивања квалитета који садржи поступке по којима се утврђује усклађеност свих делатности са примењивим захтевима, стандардима и поступцима;

(ц) пружа доказе о функционисању система квалитета помоћу приручника и докумената за надгледање;

(д) именује представнике управе који прате примереност и поштовање поступака који обезбеђују безбедну и делотворну оперативну праксу;

(е) спроводи прегледе система квалитета и, по потреби, предузима корективне мере.

Сертификат *ISO 9001* који је издала одговарајуће акредитована организација и који обухвата услуге у ваздушној пловидби предметног пружаоца услуга, важи као довољан доказ о усклађености. Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора да националном надзорном телу, на њен захтев, стави на увид документацију у вези са издавањем овог сертификата.

3.3. Оперативни приручници

Пружалац услуга у ваздушној пловидби обезбеђује и води ажуриране оперативне приручнике који се односе на пружање његових услуга, да их користи оперативно особље и њима се усмерава (*guidance*). Он обезбеђује да:

(а) оперативни приручници садрже инструкције и информације које су оперативном особљу потребне за обављање његових дужности;

(б) релевантни делови оперативних приручника буду доступни особљу на кога се односе;

(ц) оперативно особље одмах буде обавештено о изменама и допунама оперативних приручника у делу који се односе на његове дужности, као и о њиховом ступању на снагу.

4. ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ (SECURITY)

Пружалац услуга у ваздушној пловидби успоставља систем управљања обезбеђивањем, којим се постиже:

(а) обезбеђивање објеката, уређаја и особља ради спречавања незаконитог ометања у пружању услуга;

(б) обезбеђивање оперативних података које прима, производи или користи на други начин, тако да приступ њима буде ограничен само на овлашћена лица.

Систем управљања обезбеђивањем опредељује:

(а) поступке за процену и умањење ризика по обезбеђивање, праћење и побољшавање обезбеђивања, прегледе обезбеђивања и ширење нових опажања;

(б) средства за откривање нарушавања обезбеђивања и за алармирање особља одговарајућим упозорењима;

(ц) мере за отклањање последица нарушавања обезбеђивања, као и одређивање мера опоравка и поступака за умањење којима се спречава могућност поновног нарушавања.

Пружалац услуга у ваздушној пловидби осигурава, по потреби, провере обезбеђивања свог особља и усклађује се са одговарајућим цивилним и војним органима да би осигурао обезбеђивање својих објеката, уређаја, особља и података.

5. ЉУДСКИ РЕСУРСИ

Пружалац услуга у ваздушној пловидби запошљава одговарајуће квалификовано особље да би осигурао стално пружање својих услуга на безбедан, делотворан и одржив начин. У овом контексту он успоставља политику запошљавања и обучавања особља.

6. ФИНАНСИЈСКА СНАГА

6.1. Економска и финансијска способност

Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора бити у стању да испуњава своје финансијске обавезе, као што су фиксни и варијабилни трошкови пословања или трошкови капиталних улагања. Он користи одговарајући систем трошковног рачуноводства. Он доказује своју способност путем годишњег плана из тачке 2.2. овог анекса, биланса стања и обрачуна који се од њега траже с обзиром на његов правни статус.

6.2. Ревизија финансијског пословања

Сагласно члану 12. став 2. Уредбе (ЕЗ) бр. 550/2004 пружалац услуга у ваздушној пловидби пружа доказе о редовној ревизији његовог финансијског пословања од стране независног ревизора.

7. ОДГОВОРНОСТ И ОСИГУРАЊЕ

Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора да има аранжман за покриће својих одговорности које произлазе из важећих прописа.

Метод који се користи за ово покриће примерен је предметним могућим губицима и штетама, при чему се води рачуна о правном статусу пружаоца услуга у ваздушној пловидби и нивоу расположивог покрића комерцијалног осигурања.

Пружалац услуга у ваздушној пловидби који користи услуге другог пружаоца услуга у ваздушној пловидби обезбеђује да уговорима буде уређена подела одговорности између њих.

8. КВАЛИТЕТ УСЛУГА

8.1. Отворено и прегледно (транспарентно) пружање услуга

Пружалац услуга у ваздушној пловидби пружа услуге на отворен и прегледан (транспарентан) начин. Он објављује услове под којима се приступа његовом услугама и успоставља формалан поступак редовног саветовања са корисницима услуга, појединачно или групно, најмање једном годишње.

Пружалац услуга у ваздушној пловидби не сме да дискриминише корисника или категорије корисника на основу држављанства или идентитета, према важећим прописима Заједнице.

8.2. Планови за случај посебних околности

Најкасније годину дана од издавања сертификата, пружалац услуга у ваздушној пловидби мора да, за све услуге које пружа, донесе планове мера за случај посебних околности или догађаја који доводе до значајног погоршања или прекида његових услуга.

9. ЗАХТЕВИ У ВЕЗИ СА ИЗВЕШТАВАЊЕМ

Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора бити у стању да поднесе националном надзорном телу годишњи извештај о својим активностима. Он обухвата финансијске резултате, при чему се не дира у примену члана 12. Уредбе (ЕЗ) бр. 550/2004, податке о пословним учинцима, друге значајне активности и развој, посебно у области безбедности.

Годишњи извештај најмање укључује:

- процену нивоа и квалитета пружених услуга и нивоа постигнуте безбедности;

- учинак пружаоца услуга у ваздушној пловидби упоређен с циљевима учинка утврђеним у пословном плану, којим се стварни учинак усаглашава са годишњим планом путем коришћења показатеља учинка који су утврђени у годишњем плану;

- развој у пословању и инфраструктури;

- финансијске резултате, ако нису посебно објављени према члану 12. став

1. Уредбе (ЕЗ) бр. 550/2004;

- податке о поступку формалног саветовања с корисницима услуга;

- податке о политици људских ресурса.

Пружалац услуга у ваздушној пловидби чини доступним јавности садржину годишњег извештаја, под условима које одреди национално надзорно тело према националним прописима.

АНЕКС II

ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАЊЕ УСЛУГА У ВАЗДУШНОМ САОБРАЋАЈУ

1. СВОЈИНА

Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да националном надзорном телу из члана 7. став 2. Уредбе (ЕЗ) бр. 550/2004 јасно наведе:

– правни статус, структуру својине и све аранжмане који значајно утичу на контролу (управљање) његовом имовином;

– све везе са организацијама које не учествују у пружању услуга у ваздушној пловидби, укључујући комерцијалне делатности у које је он укључен, непосредно или преко повезаних предузећа и које учествују с више од 1%. у његовом очекиваном приходу. Потом, он обавештава о свакој промени појединачног удела који представља 10% или више у његовом укупном капиталу.

Пружалац услуга у ваздушном саобраћају предузима све мере потребне за спречавање сваког сукоба интереса који може да угрози непристрано и објективно пружање његових услуга.

2. ОТВОРЕНО И ПРЕГЛЕДНО (ТРАНСПАРЕНТНО) ПРУЖАЊЕ УСЛУГА

Поред дела 8.1. Анекса I ове уредбе и, кад држава чланица одлучи да организује пружање посебних услуга у ваздушном саобраћају у конкурентном окружењу, држава чланица може да предузме све потребне мере како би обезбедила да пружаоци ових посебних услуга у ваздушном саобраћају не предузму ниједну активност која би имала за циљ или за последицу спречавање, ограничавање или нарушавање конкуренције, нити активност која би прерасла у злоупотребу доминантног положаја, сагласно примењивим националним прописима и прописима Заједнице.

3. БЕЗБЕДНОСТ УСЛУГА

3.1. Систем управљања безбедношћу

3.1.1. Општи безбедносни захтеви

Пружалац услуга у ваздушном саобраћају има, као саставни део управљања услугама, систем управљања безбедношћу (*SMS*) који:

– обезбеђује формализован, јасан и проактиван приступ систематичном управљању безбедношћу при испуњавању безбедносних одговорности унутар пружања његових услуга; делује на све његове услуге и подржавајуће аранжмане под његовом управљачком контролом; укључује, као основу, изјаву о безбедносној политици којом се одређује основни приступ организације ка управљању безбедношћу (*safety management*);

– обезбеђује да свако ко је повезан са безбедносним аспектима пружања услуга у ваздушном саобраћају индивидуално одговара за безбедност сопствених

активности, да су руководиоци одговорни за безбедносне учинке својих сектора или одељења и да највише руководство пружаоца услуга сноси целокупну одговорност за безбедност (*safety responsibility*);

– обезбеђује да се постизање задовољавајуће безбедности у пружању услуга у ваздушном саобраћају одреди као највиши приоритет (*safety priority*);

– обезбеђује да главни безбедносни циљ пружања услуга у ваздушном саобраћају буде смањење доприноса ових услуга ризику од ваздухопловног удеса, колико је то у пракси могуће (*safety objective*).

3.1.2. *Захтеви за постизање безбедности (Safety Achievement)*

Унутар деловања SMS, пружалац услуга у ваздушном саобраћају:

– обезбеђује да особље буде одговарајуће обучено и компетентно за послове које обавља, да има потребну дозволу ако се она захтева, и да испуњава примењиве захтеве у односу на здравствену способност (*competency*);

– обезбеђује да функција управљања безбедношћу буде одређена као одговорност организације да се развија и одржава систем управљања безбедношћу; обезбеђује да ова тачка одговорности буде независна од линије руковођења и непосредно одговорна највишем руководећем нивоу организације. Ипак, у мањим организацијама у којима комбинација одговорности може да спречи довољну независност у вези с тиме, аранжмани за обезбеђивање безбедности допуњавају се додатним независним средствима; и обезбеђује да највише руководство организације пружаоца услуга буде активно укључено у обезбеђивање управљања безбедношћу (*safety management responsibility*);

– обезбеђује да се, кад је то у пракси могуће, изведу и одржавају квантитативни нивои безбедности за све функционалне системе (*quantitative safety levels*);

– обезбеђује да се SMS систематично документује на начин који успоставља јасну везу са безбедносном политиком организације (*SMS documentation*);

– обезбеђује одговарајуће оправдање безбедности спољашњих услуга и набавки, уз уважавање њиховог значаја по безбедност пружања услуга (*external services and supplies*);

– обезбеђује да се процењивање и умањење ризика спроведе на одговарајућем нивоу, како би се обезбедило да се свим аспектима пружања ATM услуга посветила дужна пажња (*risk assessment and mitigation*). На промене у ATM функционалном систему примењују се одредбе дела 3.2 овог анекса;

– обезбеђује да се оперативни и технички догађаји повезани са ATM који значајно могу да утичу на безбедност, одмах истраже и да се предузму потребне корективне мере (*safety occurrences*). Он такође доказује да је применио захтеве за извештавањем и процењивањем догађаја у вези са безбедношћу, према примењивим националним прописима и прописима Заједнице.

3.1.3. *Захтеви за обезбеђивање безбедности (Safety Assurance)*

Унутар деловања SMS, пружалац услуга у ваздушном саобраћају обезбеђује:

– да се рутински спроводи надзор безбедности, како би се препоручила побољшања ако су потребна, руководиоцима обезбедило да активности унутар

њихових области теку што безбедније и потврдила усклађеност са релевантним деловима *SMS (safety surveys)*;

– методе за откривање промена у функционалним системима или делатностима које указују на то да се неки елементи приближавају тачки у којој више не испуњавају прихватљиве стандарде безбедности и да се предузму корективне мере (*safety monitoring*);

– да се евиденције о безбедности чувају све време деловања *SMS*, као основа за обезбеђивање безбедности свих који су повезани са пружаним услугама, одговорни за њих или од њих зависни, као и националном надзорном телу (*safety records*).

3.1.4. *Захтеви за подстицање безбедности (Safety Promotion)*

Унутар деловања *SMS*, пружалац услуга у ваздушном саобраћају обезбеђује:

– да сво особље буде свесно потенцијалних опасности по безбедност повезаних с њиховим дужностима (*safety awareness*);

– да се нова сазнања стечена истраживањем догађаја или другим активностима значајним по безбедност пренесе унутар организације на руководећем и оперативном нивоу (*lesson dissemination*);

– да се сво особље подстиче да предлаже решења за откривене опасности, а да се промене уводе како би се побољала безбедност тамо где се за тим покаже потреба (*safety improvement*).

3.2. **Безбедносни захтеви за процену и умањење ризика у погледу промена (*Risk assessment and Mitigation*)**

3.2.1. *Одељак 1*

Унутар деловања *SMS*, пружалац услуга у ваздушном саобраћају обезбеђује да се откривање опасности и процена и умањење ризика систематично примењују код свих промена у оним деловима функционалног система *ATM* и потпорним аранжманима који су под његовом управљачком контролом, на начин којим може да сагледа:

(а) цео оперативни век саставних делова *ATM* функционалног система који се разматра, од почетног планирања и дефинисања, до пуштања у оперативни рад, одржавања и повлачења из оперативног рада;

(б) саставне делове *ATM* функционалног система у ваздуху, на земљи и, ако је то примерено, у простору, путем сарадње са одговорним странкама;

(ц) опрему, поступке и људске ресурсе *ATM* функционалног система, међусобне утицаје ових елемената и међусобне утицаје између саставних делова који се разматрају и осталих делова *ATM* функционалног система.

3.2.2. *Одељак 2*

Поступци откривања опасности, процењивања и ублажавања ризика укључују:

(а) одређивање обима, граница и међусобних веза саставног дела који се разматра, утврђивање функција које он треба да испуњава и оперативног окружења у коме он треба да ради;

(б) утврђивање безбедносних циљева који се постављају пред саставни део, што обухвата:

– откривање вероватних опасности повезаних са *АТМ* и услова за отказ, заједно са њиховим комбинованим дејствима,

– процену последица које они имају по безбедност ваздухоплова и процену озбиљности ових последица, уз примену шеме класификације озбиљности дате у одељку 4,

– одређивање њихове прихватљивости у смислу максималне вероватноће за појаву опасности, која се изводи из озбиљности и максималне вероватноће последица опасности, на начин који је одређен у одељку 4;

(ц) израду, по потреби, стратегије ублажавања ризика која:

– одређује врсте одбране које се примењују ради заштите од опасности које стварају ризике,

– укључује, по потреби, развијање безбедносних захтева који се односе на саставни део који се разматра, на друге делове *АТМ* функционалног система или на оперативно окружење,

– обезбеђује изводљивост и делотворност;

(д) проверавање да ли су остварени сви утврђени безбедносни циљеви и безбедносни захтеви:

– пре примене промене,

– током сваке прелазне фазе пре пуштања у оперативни рад,

– током целог оперативног века,

– током сваке прелазне фазе, до повлачења из оперативног рада.

3.2.3. Одељак 3

Резултати, образложења и докази у вези са спроведеним поступцима процењивања и ублажавања ризика, укључујући откривање опасности, прикупљају се и документују на начин који обезбеђује да су:

– утврђени сви аргументи којима се доказује да саставни део који се разматра, као и цео *АТМ* функционални систем, јесте и да ће остати прихватљиво безбедни путем испуњавања утврђених безбедносних циљева и безбедносних захтева. Ово, по потреби, укључује спецификације свих техника предвиђања, праћења или надзора;

– сви безбедносни захтеви повезани са применом неке промене који се могу пратити до предвиђених операција/функција.

3.2.4. Одељак 4

Откривање опасности и процена озбиљности

Спроводи се систематично откривање опасности. Озбиљност последица опасности у предметном оперативном окружењу одређује се применом шеме класификације која је приказана у следећој табели, при чему се класе озбиљности

заснивају на неком посебном аргументу који показује највероватније последице опасности унутар најгорег могућег исхода.

Класе озбиљности	Последица по операције
1 (Најозбиљнија)	Удес (1)
2	Озбиљна незгода (1)
3	Већа незгода повезана са операцијама неког ваздухоплова, у коме је безбедност ваздухоплова угрожена, која је скоро довела до судара између ваздухоплова, са земљом или препрекама
4	Значајна незгода која укључује околности које указују да је могло да дође до удеса, озбиљне незгоде или веће незгоде, да ризик није решен у оквиру безбедносних маргина или да се у близини нашао неки други ваздухоплов
5 (Најмање озбиљна)	Без непосредних последица по безбедност

(1) Према дефиницији у Директиви Савета 94/56/ЕЗ од 21. новембра 1994. године којом се уводе основни принципи за истраживање удеса и незгода у цивилном ваздухопловству

Да би се утврдила последица опасности по операције и одредила озбиљност последице, систематичан приступ/поступак обухвата последице опасности на различите елементе *АТМ* функционалног система, као што су посада ваздухоплова, контролори летења, функционалне способности ваздухоплова, функционалне способности земаљског дела *АТМ* система и способност пружања безбедних услуга у ваздушном саобраћају.

Шема класификације ризика

Безбедносни циљеви базирани на ризику одређују се с обзиром на максималну вероватноћу појаве опасности која се изводи, како из озбиљности последица опасности, тако и из максималне вероватноће последица опасности.

Као неопходна допуна којом се доказује да су квантитативни циљеви испуњени, примењују се додатни начини управљања безбедношћу тако да се омогући додатна безбедност *АТМ* система, када је то објективно могуће.

3.3. Безбедносни захтеви за инжењере и техничко особље које обавља оперативне послове повезане с безбедношћу

Пружалац услуга у ваздушном саобраћају обезбеђује да инжењери и техничко особље, укључујући и особље оперативних организација као

подуговарача, које користи и одржава *АТМ* опрему одобрену за оперативно коришћење, има и одржава потребно знање и разумевање у вези са услугама које подржава, о стварним и могућим последицама њиховог рада на безбедност ових услуга и о одговарајућим радним ограничењима која се примењују.

У погледу особља које обавља послове повезане с безбедношћу, као и особља оперативних организација као подуговарача, пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора да документује одговарајућу компетентност особља; да има систем распоређивања на рад којим се обезбеђује довољан капацитет и сталност услуга; да има систем и политику квалификација особља, политику обучавања особља, планове обуке и евиденције, као и организовано надзирање неквалификованог особља. Он има установљене поступке у случају кад је телесно или душевно стање особља под сумњом.

Пружалац услуга у ваздушном саобраћају води регистар података о броју, статусу и размештају особља укљученог у послове повезане с безбедношћу. У овом регистру се:

(а) одређују лица која су одговорна за испуњавање функција повезаних с безбедношћу (*accountable managers*);

(б) уписују релевантне квалификације техничког и оперативног особља у односу на захтевану спретност и захтеве поводом компетенција;

(ц) одређују места и дужности додељене техничком и оперативном особљу, укључујући методологију распоређивања на рад.

4. МЕТОДЕ РАДА И ОПЕРАТИВНИ ПОСТУПЦИ

Пружалац услуга у ваздушном саобраћају мора бити у стању да докаже да су његове методе рада и оперативни поступци усклађени са стандардима из следећих анекса Конвенције о међународном цивилном ваздухопловству, док су они релевантни за пружање услуга у ваздушном саобраћају у предметном ваздушном простору:

(а) Анекса 2 о правилима летења, 10. издање од јула 2005 године, укључујући све измене и допуне до броја 40;

(б) Анекса 10 о ваздухопловним телекомуникацијама, Свеска II о комуникацијским поступцима, укључујући поступке за услуге у ваздушној пловидби (*PANS* статус), 2. издање од октобра 2001. године, укључујући све измене и допуне до броја 82;

(ц) Анекса 11 о услугама у ваздушном саобраћају, 13. издање од јула 2001. године, укључујући све измене и допуне до броја 45.

АНЕКС III

ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАЊЕ ВАЗДУХОПЛОВНИХ МЕТЕОРОЛОШКИХ УСЛУГА

1. ТЕХНИЧКА И ОПЕРАТИВНА КОМПЕТЕНТНОСТ И СПОСОБНОСТ

Пружалац ваздухопловних метеоролошких услуга обезбеђује да метеоролошке информације, потребне за испуњавање његових функција и у облику који је прикладан за кориснике, буду доступне:

- оператерима ваздухоплова и члановима летачке посаде, ради планирања пре лета и током лета;
- пружаоцима услуга у ваздушном саобраћају и услуга ваздухопловног информисања;
- јединицама служби трагања и спасавања;
- аеродромима.

Пружалац ваздухопловних метеоролошких услуга потврђује ниво достигнуте тачности информација које се прослеђују за летачке операције, укључујући и извор ових информација, при чему обезбеђује благовремено прослеђивање ових информација и њихово ажурирање према захтевима.

2. МЕТОДЕ РАДА И ОПЕРАТИВНИ ПОСТУПЦИ

Пружалац ваздухопловних метеоролошких услуга мора бити у стању да докаже да су његове методе рада и оперативни поступци усклађени са стандардима из следећих анекса Конвенције о међународном цивилном ваздухопловству, док су они релевантни за пружање ваздухопловних метеоролошких услуга у предметном ваздушном простору:

(а) Анекса 3 о ваздухопловним метеоролошким услугама за међународну ваздушну пловидбу, 16. издање од јула 2007. године, укључујући све измене и допуне до броја 74;

(б) Анекса 11 о услугама у ваздушном саобраћају, 13. издање од јула 2001. године, укључујући све измене и допуне до броја 45;

(ц) Анекса 14 о аеродромима у следећим верзијама:

(i) Свеска I о пројектовању аеродрома и операцијама, 4. издање од јула 2004. године, укључујући све измене и допуне до броја 9;

(ii) Свеска II о хелидромима, 2. издање од јула 1995, укључујући све измене и допуне до броја 3.

АНЕКС IV

ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАЊЕ УСЛУГА ВАЗДУХОПЛОВНОГ ИНФОРМИСАЊА

1. ТЕХНИЧКА И ОПЕРАТИВНА КОМПЕТЕНТНОСТ И СПОСОБНОСТ

Пружалац услуга ваздухопловног информисања обезбеђује да информације и подаци буду доступни за операције у облику који је прикладан за:

- особље задужено за обављање лета, укључујући летачку посаду, планирање лета, системе управљања летовима и уређаје за симулирање лета;
- пружаоце услуга у ваздушном саобраћају који су одговорни за информисање ваздухоплова у лету, аеродромско информисање ваздухоплова у лету и пред-полетно информисање.

Пре прослеђивања информација, пружалац услуга ваздухопловног информисања обезбеђује њихов интегритет и потврђује ниво тачности информација које прослеђује за операције, укључујући и извор ових информација.

2. МЕТОДЕ РАДА И ОПЕРАТИВНИ ПОСТУПЦИ

Пружалац услуга ваздухопловног информисања мора бити у стању да докаже да су његове методе рада и оперативни поступци усклађени са стандардима из следећих анекса Конвенције о међународном цивилном ваздухопловству, док су они релевантни за пружање услуга ваздухопловног информисања у предметном ваздушном простору:

(а) Анекса 3 о ваздухопловним метеоролошким услугама за међународну ваздушну пловидбу, 16. издање од јула 2007. године, укључујући све измене и допуне до броја 74;

(б) Анекса 4 о ваздухопловним картама, 10. издање од јула 2001. године, укључујући све измене и допуне до броја 54;

(ц) Анекса 15 о услугама ваздухопловног информисања, 12. издање од јула 2004, укључујући све измене и допуне до броја 34.

АНЕКС V

ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРУЖАЊЕ УСЛУГА КОМУНИКАЦИЈЕ, НАВИГАЦИЈЕ И НАДЗОРА

1. ТЕХНИЧКА И ОПЕРАТИВНА КОМПЕТЕНТНОСТ И СПОСОБНОСТ

Пружалац услуга комуникације, навигације и надзора обезбеђује доступност, сталност, тачност и интегритет својих услуга.

Пружалац услуга комуникације, навигације и надзора мора да потврди ниво квалитета услуга које пружа и докаже да редовно одржава своју опрему и, по потреби, да је калибрише.

2. БЕЗБЕДНОСТ УСЛУГА

Пружалац услуга комуникације, навигације и надзора мора да испуњава захтеве садржане у делу 3. Анекса II, о безбедности услуга.

3. МЕТОДЕ РАДА И ОПЕРАТИВНИ ПОСТУПЦИ

Пружалац услуга ваздухопловног информисања мора бити у стању да докаже су његове методе рада и оперативни поступци усклађени са стандардима из Анекса 10 о ваздухопловним телекомуникацијама Конвенције о међународном цивилном ваздухопловству у следећим верзијама, док су они релевантни за пружање услуга комуникације, навигације и надзора у предметном ваздушном простору:

(а) Свеска I о помоћним средствима за радио навигацију, 6. издање од јула 2006. године, укључујући све измене и допуне до броја 82;

(б) Свеска II о комуникацијским поступцима, укључујући поступке за услуге у ваздушној пловидби (*PANS* статус), 6. издање од октобра 2001. године, укључујући све измене и допуне до броја 82;

(ц) Свеска III о комуникационим системима, 2. издање од јула 2007. године, укључујући све измене и допуне до броја 82;

(д) Свеска IV о надзорном радару и системима за спречавање судара, 4. издање од јула 2007. године, укључујући све измјене и допуне до броја 82;

(е) Свеска V о коришћењу спектра радио-фреквенција намењених ваздухопловству, издање од јула 2001. године, укључујући све измене и допуне до броја 82.

ПРИЛОГ 4.

Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1315/2007 од 8. новембра 2007. о безбедносном надзору у управљању ваздушним саобраћајем и којом се мења и допуњава Уредба (ЕЗ) бр. 2096/2005

Предмет и област примене

Члан 1.

1. Овом уредбом успоставља се функција безбедносног надзора над услугама у ваздушној пловидби, управљањем протоком ваздушног саобраћаја (*ATFM*) и управљањем ваздушним простором (*ASM*) за општи ваздушни саобраћај, идентификовањем и усвајањем одговарајућих обавезујућих одредаба Евроконтроловог безбедносног регулаторног захтева о безбедносном надзору у управљању ваздушним саобраћајем (*ATM*) (*ESARR 1*) издатог 5. новембра 2004. године.

2. Ова уредба примењује на поступање националних надзорних тела и признатих организација које делују у њихово име у погледу безбедносног надзора (*safety oversight*) над услугама у ваздушној пловидби, *ATFM* и *ASM*.

Дефиниције

Члан 2.

1. За потребе ове уредбе примењују се дефиниције појмова које садржи Уредба (ЕЗ) 549/2004.

2. Поред тога примењују се и следеће дефиниције:

1) *безбедносни аргумент* (*safety argument*) означава демонстрирање и доказивање да предложена промена у функционалном систему може да се примени унутар циљева или стандарда утврђених постојећим регулаторним оквиром у складу са безбедносним регулаторним захтевима;

2) *безбедносна директива* (*safety directive*) означава документ који издаје или усваја национално надзорно тело и којим се налаже спровођење мера за поновно успостављање безбедности функционалног система, ако постоје докази да би у супротном била угрожена безбедност у ваздухопловству;

3) *безбедносна регулаторна провера (одит)* (*safety regulatory audit*) означава систематичну и независну проверу (одит) коју спроводи национално надзорно тело или која се спроводи у његово име, да би се утврдило да ли су целокупни аранжмани повезани с безбедношћу или њихови делови који су у вези са процесима и њиховим резултатима, производи или услуге усклађени са захтеваним аранжманима повезаним с безбедношћу, да ли се они делотворно примењују и да ли су погодни за постизање очекиваних резултата;

4) *безбедносни захтев* (*safety requirement*) означава средство за умањење ризика, одређено стратегијом ублажавања ризика, којим се остварује неки одређени безбедносни циљ, укључујући организационе, оперативне, процедуралне и функционалне захтеве и перформансе, захтеве интероперабилности или карактеристике окружења;

5) *безбедносни регулаторни захтеви (safety regulatory requirements)* означавају захтеве које одређују прописи Заједнице или национални прописи, за пружање услуга у ваздушној пловидби или функције *ATFM* и *ASM* и који се односе на техничку и оперативну компетентност и примереност за пружање наведених услуга и испуњавање наведених функција, на њихово управљање безбедношћу, као и на системе, њихове саставне елементе и припадајуће поступке;

6) *безбедносни циљ (safety objective)* означава квалитативан или квантитативан исказ који одређује максималну учесталост или вероватноћу при којима може да се очекује појављивање неке опасности;

7) *верификација* означава потврђивање, путем предочавања објективних доказа, да су детаљно наведени захтеви испуњени;

8) *корективна мера* означава меру којом се отклања узрок утврђене неусклађености;

9) *организација* означава или пружаоца услуга у ваздушној пловидби или субјект који омогућава *ATFM* или *ASM*;

10) *процес* означава скуп међусобно повезаних или међусобно делујућих активности који претвара улазне елементе у излазне;

11) *функционални систем* означава комбинацију система, поступака и људских ресурса организованих да испуњавају неку функцију у контексту *ATM*.

Функција безбедносног надзора

Члан 3.

1. Национална надзорна тела спроводе безбедносни надзор као део њиховог општег надзора над захтевима који се примењују на услуге у ваздушној пловидби, као и на *ATFM* и *ASM*, да би пратила безбедност обављања ових делатности и верификовала да ли су испуњени примењиви безбедносни регулаторни захтеви и њихови извршни аранжмани.

При закључивању споразума о општем надзору над организацијама које делују у функционалним блоковима ваздушног простора који обухватају ваздушне просторе под одговорношћу више од једне државе чланице, предметне државе чланице утврђују и додељују одговорност за безбедносни надзор, на начин који обезбеђује да:

(а) постоје посебна места одговорности за примену сваке одредбе ове уредбе;

(б) државе чланице имају преглед механизма безбедносног надзора и њихових резултата.

Државе чланице редовно преиспитују споразум и његову практичну примену, посебно у светлу остваривања захтеваног нивоа безбедности.

Праћење успешности у остваривању безбедности

Члан 4.

1. Национална надзорна тела редовно прате и процењују постигнути ниво безбедности, да би утврдило да ли је он усклађен са безбедносним регулаторним захтевима који се примењују у блоковима ваздушнога простора под њиховом одговорношћу.

2. Национална надзорна тела користе резултате праћења безбедности да би, пре свега, одредила области којима се даје првенство у верификацији усклађености са безбедносним регулаторним захтевима.

Верификација усклађености са безбедносним регулаторним захтевима

Члан 5.

1. Национална надзорна тела успостављају поступак за верификацију:

(а) усклађености с примењивим безбедносним регулаторним захтевима пре издавања или продужавања важења сертификата за пружање услуга у ваздушној пловидби, укључујући услове повезане с безбедношћу који се прилажу сертификату;

(б) усклађености са сваком обавезом повезаном с безбедношћу која је садржана у акту о именовану издатом према члану 8. Уредбе (ЕЗ) бр. 550/2004;

(ц) сталне усклађености (*ongoing compliance*) организације с примењивим безбедносним регулаторним захтевима;

(д) примене безбедносних циљева, безбедносних захтева и осталих услова повезаних с безбедношћу који су утврђени у:

(i) изјавама ЕЗ о верификацији система, укључујући сваку релевантну изјаву ЕЗ о усклађености и примерености за коришћење саставних елемената система,

(ii) поступцима процењивања и ублажавања ризика који се захтевају безбедносним регулаторним захтевима примењивим на услуге у ваздушној пловидби, *ATFM* и *ASM*;

(е) примене безбедносних директива.

2. Поступак из става 1. овог члана:

(а) заснива се на документованим процедурама;

(б) подржава се документацијом чија је посебна намена да особљу за безбедносни надзор пружи упутства (*guidance*) за испуњавање његових функција;

(ц) обезбеђује предметној организацији приказ резултата активности безбедносног надзора;

(д) заснива се на безбедносним регулаторним проверама и прегледима који се спроводе према члановима 6, 8. и 9. ове уредбе;

(е) пружа националном надзорном телу доказе потребне за подршку даљим активностима, укључујући активности из члана 9. Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004 и члана 7. став 7. Уредбе (ЕЗ) бр. 550/2004, у случају кад безбедносни регулаторни захтеви нису испуњени.

Безбедносне регулаторне провере

Члан 6.

1. Национална надзорна тела и признате организације којима она то повере, спроводе безбедносне регулаторне провере.

2. Безбедносне регулаторне провере из става 1. овог члана:

(а) пружају националним надзорним телима доказе о усклађености са примењивим безбедносним регулаторним захтевима и извршним аранжманима, путем процењивања потребе за побољшањем или корективним мерама;

(б) независне су од интерних провера које спроводи предметна организација као део свог система управљања безбедношћу или квалитетом;

(ц) спроводе проверивачи (одитори) који су квалификовани сагласно захтевима из члана 11. ове уредбе;

(д) односе се на потпуну примену извршних аранжмана или њихових делова, као и на процесе, производе или услуге;

(е) утврђују да ли су:

(i) извршни аранжмани усклађени са безбедносним регулаторним захтевима,

(ii) предузете мере усклађене са извршним аранжманима,

(iii) резултати ових мера усклађени са очекиваним резултатима извршних аранжмана;

(ф) имају за последицу отклањање било које утврђене неусклађености према члану 7. ове уредбе.

3. Унутар програма надзора превиђеног у члану 7. Уредбе (ЕЗ) бр. 2096/2005, национална надзорна тела успостављају и најмање једном годишње ажурирају програм безбедносних регулаторних провера, да би:

(а) обухватила све области са потенцијалним значајем по безбедност, усредсређујући се на оне у којима су утврђени проблеми;

(б) обухватила све организације и услуге које су под надзором националног надзорног тела

(ц) обезбедила да провере буду сразмерне нивоу ризика који произлази из делатности организације;

(д) обезбедила довољно провера током периода од две године, да би се проверила усклађеност свих ових организација са примењивим безбедносним регулаторним захтевима у свим релевантним областима функционалног система;

(е) обезбедила даље праћење (*follow up*) предузетих корективних мера.

4. Национална надзорна тела могу да промене обим претходно планираних провера и, по потреби, да укључе додатне провере.

5. Национална надзорна тела одлучују који аранжмани, елементи, услуге, производи, физичке локације и делатности подлежу провери у одређеном временском периоду.

6. Налази провере и утврђене неусклађености се документују. Касније се поткрепљују доказима и идентификују на основу примењивих безбедносних регулаторних захтева и њихових извршних аранжмана на којима се провера заснивала.

Сачињава се извештај о провери у коме се детаљно описују неусклађености.

Корективне мере

Члан 7.

1. Национално надзорно тело саопштава налазе провере организацији која је била предмет провере и истовремено захтева корективне мере ради отклањања утврђених неусклађености, не дирајући у било коју додатну меру коју захтевају примењиви безбедносни регулаторни захтеви.

2. Организација која је била предмет провере одређује корективне мере које сматра потребним ради отклањања неусклађености и период за њихово предузимање.

3. Национално надзорно тело процењује корективне мере које је одредила организација која је била предмет провере и њихову примену и прихвата их ако процени да су довољне за отклањање утврђених неусклађености.

4. Организација која је била предмет провере почиње да спроводи корективне мере које је прихватило национално надзорно тело. Ове корективне мере и поступак даљег праћења одвијају се у периоду који је прихватило национално надзорно тело.

Безбедносни надзор промена у функционалним системима

Члан 8.

1. При одлучивању о увођењу промена повезаних с безбедношћу њеног функционалног система, организација искључиво користи поступке које је прихватило њено национално надзорно тело. У случају пружаоца услуга у ваздушном саобраћају и пружаоца услуга комуникације, навигације и надзора, национално надзорно тело прихвата поступке наведене у Уредби (ЕЗ) бр. 2096/2005.

2. Организације обавештавају своје национално надзорно тело о свим планираним променама повезаним с безбедношћу. У те сврхе национално надзорно тело успоставља одговарајуће управне поступке сагласно националним прописима.

3. Организације могу – изузев кад се примењује члан 9. ове уредбе – да пријављену промену примене сагласно поступцима из става 1. овога члана.

Поступак прегледа предложених промена

Члан 9.

1. Национално надзорно тело прегледа безбедносне аргументе повезане с новим функционалним системом или променом у постојећем функционалном систему које је организација предложила када:

(а) процена озбиљности, спроведена сагласно тачки 3.2.4. Анекса II Уредбе (ЕЗ) бр. 2096/2005, утврди класу озбиљности 1 или класу озбиљности 2 за вероватне последице откривених опасности; или

(б) примена промене налаже увођење нових ваздухопловних стандарда.

Када национално надзорно тело одреди потребу за прегледом у околностима које нису наведене у тачкама (а) и (б) овог става, оно обавештава организацију да ће спровести безбедносни преглед пријављене промене.

2. Преглед је примерен нивоу ризика који ствара нови функционални систем или промена у постојећем функционалном систему.

Преглед:

(а) заснива се на документованим поступцима;

(б) подржава документација чија је посебна намена да особљу за безбедносни надзор пружи упутство за испуњавање његових функција;

(ц) разматра безбедносне циљеве, безбедносне захтеве и остале услове повезане са безбедношћу, који су у вези са разматраном променом, а утврђени су у:

(i) изјавама ЕЗ о верификацији система,

(ii) изјавама ЕЗ о усклађености и примерености за коришћење саставних елемената система, или

(iii) документацији о процењивању и умањењу ризика сачињеној према примењивим безбедносним регулаторним захтевима;

(д) утврђује, по потреби, додатне услове повезане с безбедношћу који су у вези са применом промене;

(е) процењује прихватљивост примљених безбедносних аргумената, при чему узима у обзир:

- (i) откривање опасности,
- (ii) доследност утврђивања класа озбиљности;
- (iii) важење безбедносних циљева,
- (iv) важење, делотворност и изводљивост безбедносних захтева и других утврђених услова повезаних с безбедношћу,
- (v) показивање да се безбедносни циљеви, безбедносни захтеви и други услови повезани с безбедношћу стално испуњавају,
- (vi) показивање да је процес обликовања безбедносних аргумената усклађен са примењивим безбедносним регулаторним захтевима;
- (ф) верификује процесе које организација користи у обликовању безбедносних аргумената у вези са разматрањем новог функционалног система или промене у постојећем функционалном систему;
- (г) утврђује потребу за верификацијом сталне усклађености;
- (х) обухвата сву неопходну координацију са органима који су одговорни за безбедносни надзор пловидбености и летачких операција;
- (и) омогућава издавање обавештења о прихватању, по потреби, са условима или о неприхватању разматране промене, пропраћено одговарајућим разлозима.

3. Пуштање у рад промене која је разматрана на предметном прегледу подлеже прихватању од националног надзорног тела.

Признате организације

Члан 10.

1. Кад национално надзорно тело одлучи да повери признатој организацији спровођење безбедносне регулаторне провере или прегледа према члану 9. став 2. ове уредбе, оно обезбеђује да мерила која примењује при избору признате организације према члану 3. Уредбе (ЕЗ) бр. 550/2004 укључе следеће:

(а) призната организација има претходно искуство у процењивању безбедности ваздухопловних субјеката;

(б) призната организација истовремено не учествује у интерним делатностима унутар система управљања безбедношћу или квалитета предметне организације;

(ц) целокупно особље које учествује у спровођењу безбедносне регулаторне провере или прегледа је примерено обучено и квалификовано и испуњава квалификациона мерила из члана 11. став 3. ове уредбе.

2. Призната организација прихвата могућност да буде проверавана од стране националног надзорног тела или било ког другог тела у његово име.

3. Национално надзорно тело води евиденцију признатих организација које су овлашћене да у њено име спроводе безбедносне регулаторне провере и прегледе. У евиденцијама се документује усклађеност са захтевима садржаним у ставу 1. овог члана.

Капацитети безбедносног надзора

Члан 11.

1. Државе чланице обезбеђују да национална надзорна тела имају потребне капацитете да обезбеде безбедносни надзор над свим организацијама које делују

под њиховим надзором, укључујући довољне ресурсе за предузимање мера одређених у овог уредби.

2. Национална надзорна тела на сваке две године, на основу анализе процеса које захтева ова уредба и њихове примене, израђују и ажурирају процену људских ресурса потребних за испуњавање њихове функције безбедносног надзора.

3. Национална надзорна тела обезбеђују да сва лица која учествују у делатностима безбедносног надзора буду компетентна за испуњавање захтеваних функција. У погледу тога она:

(а) одређују и документују образовање, обуку, техничко и оперативно знање, искуство и квалификације потребне за извршавање послова сваког радног места повезаног с делатностима безбедносног надзора унутар њихове структуре;

(б) обезбеђују посебну обуку лицима која унутар њихове структуре учествују у делатностима безбедносног надзора;

(ц) обезбеђују да особље које је именовано да спроводи безбедносне регулаторне провере, укључујући провере проверивача из признатих организација, испуњава посебна квалификациона мерила која одређује национално надзорно тело. Мерила обухватају:

(i) познавање и разумевање захтева повезаних са услугама у ваздушној пловидби, *ATFM* и *ASM*, на основу којих могу да се спроведу безбедносне регулаторне провере,

(ii) коришћење техника процењивања,

(iii) вештине потребне за спровођење провере,

(iv) доказе о компетенцији проверивача на основу процене или других прихватљивих начина.

Безбедносне директиве

Члан 12.

1. Национално надзорно тело издаје безбедносну директиву кад у функционалном систему открије околности које угрожавају безбедност и захтевају неодложне мере.

2. Безбедносна директива прослеђује се предметним организацијама и најмање садржи следеће податке:

(а) одређивање околности које угрожавају безбедност;

(б) одређивање погођеног функционалног система;

(ц) мере које се захтевају и њихову заснованост;

(д) рок за усклађивање захтеваних мера са безбедносном директивом;

(е) датум њеног ступања на снагу.

3. Национално надзорно тело прослеђује копију безбедносне директиве другим одговарајућим националним надзорним телима, посебно онима који учествују у безбедносном надзору функционалног система и, по потреби, Комисији, Европској агенцији за безбедност ваздушног саобраћаја (*EASA*) и Евроконтролу.

4. Национално надзорно тело верификује усклађеност са важећим безбедносним директивама.

Евиденције о безбедносном надзору

Члан 13.

Национално надзорно тело води одговарајућу евиденцију о својим поступцима безбедносног надзора и омогућава приступ до ње, укључујући извештаје о свим безбедносним регулаторним проверама и друге евиденције повезане са безбедношћу у вези са сертификатима, именованима, безбедносним надзором промена, безбедносним директивама и коришћењем признатих организација.

Извештавање о безбедносном надзору

Члан 14.

1. Национално надзорно тело израђује годишњи извештај о безбедносном надзору у вези са мерама које су предузете према овој уредби. Извештај такође садржи податке о:

- (а) организационој структури и о поступцима националног надзорног тела;
- (б) ваздушном простору под одговорношћу државе чланице која је основала или именовала национално надзорно тело и о организацијама које су под надзором националног надзорног тела;
- (ц) признатим организацијама које су овлашћене да спроводе безбедносне регулаторне провере;
- (д) постојећем нивоу ресурса тела;
- (е) сваком безбедносном питању које је откривено у поступцима безбедносног надзора које је спровело национално надзорно тело.

2. Приликом припреме својих годишњих извештаја за Комисију које захтева члан 12. Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004, државе чланице користе годишње извештаје свог националног надзорног тела.

3. Годишњи извештај о безбедносном надзору доступан је предметним државама чланицама у случају функционалних блокова ваздушног простора и програма или делатности који се изводе према договореним међународним аранжманима за праћење или проверу спровођења безбедносног надзора над услугама у ваздушној пловидби, *ATFM* и *ASM*.

Размена података између националних надзорних тела

Члан 15.

Национална надзорна тела договарају блиску међусобну сарадњу сагласно члану 2. став 4. Уредбе (ЕЗ) бр. 550/2004 и размењују све одговарајуће податке потребне за обезбеђивање безбедносног надзора над свим организацијама које пружају прекограничне услуге или функције.

Измена и допуна Уредбе (ЕЗ) бр. 2096/2005

Члан 16.

Члан 5. став 3. Уредбе (ЕЗ) бр. 2096/2005 се брише.

Прелазне одредбе

Члан 17.

Државе чланице могу да одложе примену члана 9. став 3. ове уредбе до 1. новембра 2008 године. О томе одмах обавештавају Комисију.

Ступање на снагу

Члан 18.

Ова уредба ступа на снагу наредног дана од објављивања у „Службеном листу Европске уније”.

ПРИЛОГ 5. – Образац захтева за издавање сертификата

ЗАХТЕВ ЗА ИЗДАВАЊЕ СЕРТИФИКАТА ЗА ПРУЖАЊЕ УСЛУГА У ВАЗДУШНОЈ ПЛОВИДБИ / APPLICATION FOR THE CERTIFICATION OF AN AIR NAVIGATION SERVICE PROVIDER

Директорат цивилног ваздухопловства
Републике Србије
Бул. Зорана Ћинђића 144
11070 Нови Београд, Србија

Захтев за издавање сертификата /
Application for Certification

Захтев за измену /
Application for change

1. Пословно име подносиоца захтева / Registered Name of the Applicant

2. Скраћено пословно име / Trading Name (if different)

3. Адреса / Address

4. Подаци о контакт особи / Contact Details

Име / Name

Тел / Tel

Факс / Fax

5. Врста услуге за коју се захтева издавање сертификата/ Scope of Services for which Certification is Requested in Accordance with the Provisions of Regulation (EC) 550/2004

ATS

CNS

AIS

MET

6. Име и презиме и потпис заступника/ Name and Signature of the Chief Executive Officer (or equivalent position within the organisation)

7. Место и датум / Place and Date

ПРИЛОГ 6.

Услуге у ваздушној пловидби за које се може захтевати издавање сертификата

Услуге / services	Врсте услуге које се пружају / Type of service to be provided	Компонента услуге која се пружа / Part of the service to be provided	Под-компонента услуге која се пружа / Sub-part of the service to be provided
Услуге у ваздушном саобраћају / Air Traffic Services (ATS)	Контрола летења / Air Traffic Control (ATC)	Обласна контрола летења / Area Control Service	N/A
		Прилазна контрола летења / Approach Control Service	N/A
		Аеродромска контрола летења / Aerodrome Control Service	N/A
	Услуге информисања ваздухоплова у лету / Flight Information Service (FIS)	HF Оперативна услуга информисања ваздухоплова у лету / HF Operational Flight Information Service (OFIS) Broadcasts	N/A
		VHF Оперативна услуга информисања ваздухоплова у лету / VHF Operational Flight Information Service (OFIS) Broadcasts	N/A
		Аутоматско емитовање информација о терминалу гласовна порука / Voice-Automatic Terminal Information Service (Voice-ATIS) Broadcasts	N/A
		Аутоматско емитовање информација о терминалу дигитална порука /	N/A

		Data Link Automatic Terminal Information Service (D-ATIS)	
		Емитовање порука и/или услуга / VOLMET Broadcasts and/or D-VOLMET Service	N/A
	Услуге узбуњивања / Alerting Services (AL)	N/A	N/A
	Саветодавне услуге / Advisory Service (NOTE: not referred to in ICAO Annex 11)	N/A	N/A
	Аеродромско информисање ваздухоплова у лету (AFIS) (комбинација FIS-a и AL на аеродрому без АТЦ сервиса) / Aerodrome Flight Information Service (AFIS) (Combination of FIS and AL in an aerodrome with no ATC services)	N/A	N/A
CNS	Комуникације (C) / Communications (C)	Ваздухопловне услуге мобилне комуникације (земља-ваздух) / Aeronautical Mobile Service (air-ground communications)	За информисање ваздухоплова у лету / For flight information service
			За обласну контролу летења / For area control service
			За прилазну контролу летења / For approach control service
			За аеродромску контролу летења /

			For aerodrome control service
		Ваздухопловне услуге фиксне комуникације (земља-земља) Aeronautical Fixed Service (ground-ground communications)	
		Ваздухопловне услуге мобилне сателитске комуникације / Aeronautical Mobile Satellite Service (AMSS)	
<p>Навигација (N) (SES дефиниција: Навигационе услуге означавају услуге и средства којима се ваздухопловима обезбеђују информације о позицији и временском тренутку) (ПРИМЕДБА: услуге могу укључивати генерисање ваздухопловног радионавигационог сигнала у простору и накнадну дистрибуцију и обраду сигнала како би се омогућило његово коришћење у ваздухоплову)</p> <p>Navigation (N) (SES definition: Navigation services means those facilities and services that provide aircraft with</p>		Простирање NDB сигнала у простору / Provision of NDB signal-in-space	
		Простирање VOR сигнала у простору / Provision of VOR signal-in-space	
		Простирање DME сигнала у простору / Provision of DME signal-in-space	
		Простирање ILS сигнала у простору / Provision of ILS signal in-space	CAT I
			CAT II
			CAT III
			CAT III a
			CAT III b
			CAT III c
		Простирање MLS сигнала у простору / Provision of MLS signal-in-space	CAT I
	CAT II		
	CAT III		
	CAT III a		
	CAT III b		
		CAT III c	
		Простирање GNSS сигнала у простору / Provision of GNSS signal-in-space (4)	GNNS Основни систем (GALILEO) / GNNS Core System (GALILEO) Сателитски систем са побољшаном

	<p><i>positioning and timing information) (NOTE: the service may include generation of aeronautical radio navigation signal-in-space, and its subsequent distribution and processing up to the delivery for its use by aircraft)</i></p>		<p>прецизношћу (SBAS) / Satellite Based Augmentation System (SBAS)</p>
			<p>Земаљски систем са побољшаном прецизношћу (GBAS) / Ground Based Augmentation System (GBAS)</p>
	<p>Надзор (S) (SES дефиниција: Услуге надзора значе оне услуге и средства која служе позиционирању ваздухоплова ради омогућавања безбедног раздвајања) (ПРИМЕДБА: услуге могу укључивати генерисање путем сензора података о позицији ваздухоплова и њиховој накнадној обради и дистрибуцији за коришћење у раду ANS)</p> <p>Surveillance (S) (SES definition: Surveillance services means those</p>	<p>Пружање података примарног надзорног радара / Provision of data from Primary Surveillance Radar (PSR)</p>	
		<p>Пружање података секундарног надзорног радара / Provision of data from Secondary Surveillance Radar (SSR)</p>	<p>Mod A/C / Mode A/C</p>
		<p>Пружање података система аутоматског зависног надзора / Provision of data from Automatic Dependent Surveillance (ADS)</p>	<p>Mod S / Mode S</p>
		<p>Пружање података са радара који контролише кретања по земљи / Provision of data from Surface Movement Radar (SMR)</p>	<p>ADS-C</p> <p>ADS-B</p>

	<p><i>facilities and services used to determine the respective positions of aircraft to allow safe separation)</i> <i>(NOTE: the service may include the generation of surveillance data by means of sensors and its subsequent distribution and processing up to the delivery for use in ATM operations)</i></p>		
<p>Услуге ваздухопловног информисања (AIS) / Aeronautical Information Services (AIS)</p>	AIS	<p>Пружање AIS услуга / Provision of AIS services</p>	
<p>Ваздухопловне метеоролошке услуге (MET) / Meteorological Services (MET)</p>	MET	<p>Пружање MET услуга / Provision of MET services</p>	

ПРИЛОГ 7.

**Образац сертификата за пружање услуга у ваздушној пловидби
– због формата почиње на посебној страници –**

На основу члана 66. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 73/10) и члана 161. Закона о општем управном поступку („Службени лист СРЈ”, бр. 33/97 и 31/01 и „Службени гласник РС”, број 30/10), издаје се:

In accordance with Article 66. of the Air Transport Law (“Official Gazette of RS” No 73/10) and article 161 of the Law on General Administrative Procedure („Official Gazette of FRY”, No 33/97, 31/01 and “Official Gazette of RS” No 30/10), we hereby issue:

СЕРТИФИКАТ
CERTIFICATE

Број сертификата:
Number of Certificate:

Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије овим потврђује да:
The Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia hereby certifies that

Назив подносиоца захтева
Applicant Organisation Name

Испуњава услове да пружа услуге у ваздушној пловидби које су наведене у табели која је саставни део овог сертификата.

is qualified to provide air navigation services listed in the attached schedule which constitutes the integral part of this certificate.

Општи услови:
General Conditions

1. Овај сертификат захтева усаглашеност с поступцима и процедурама који су наведени у образложењу имаоца сертификата.

This certificate requires compliance with the procedures and other arrangements specified in the organisation exposition.

2. Овај сертификат важи док ималац сертификата пружа услуге у складу с важећим Заједничким захтевима и Додатним условима за пружање услуга који су наведени у табели сертификата.

This certificate is valid whilst the organisation remains compliant with the applicable Common Requirements, derogations referred in the Annex to this Certificate and the specific conditions identified for the services included in the Certificate schedule.

3. Сходно потреби да ималац сертификата буде континуирано усаглашен са захтевима из овог сертификата, што може бити предмет периодичне провере од стране Директората, овај сертификат се издаје на неодређено време.

Subject to continuous compliance with the foregoing conditions, which may be verified by the NSA at any time, this Certificate shall be issued for an unlimited period.

Место и датум издавања: _____ **20**__
Place and Date of Issue

Потпис
Signed : _____

ТАБЕЛА У ПРИЛОГУ СЕРТИФИКАТА
CERTIFICATE SCHEDULE

Назив имаоца сертификата:
Organisation Name:

Веза (број Сертификата):
Reference (Certificate No.)

Услуге <i>Services</i>	Врста услуге која се пружа <i>Type of service to be provided</i>	Компонента услуге која се пружа <i>Part of the service to be provided</i>	Подкомпонента услуге која се пружа <i>Sub-part of the service to be provided</i>	Додатни услови за пружање услуга <i>Conditions Identified</i>
ATS				
CNS				
AIS				
MET				

Датум издавања: _____, _____, 20__
Date of Issue

Потпис:
Signed

Напомена: Ако се сертификат издаје с допуштеним одступањима (члан 5. овог правилника), тачка 2. у Општим условима обрасца сертификата гласи:

„2. Овај сертификат важи док имаоц сертификата пружа услуге у складу с допуштеним одступањима од Заједничких захтева за пружање услуга који су наведени у прилогу сертификата и у складу с Додатним условима за пружање услуга који су наведени у табели сертификата.”

Такође, тачка 3. у Општим условима обрасца сертификата у том случају гласи:

„3. Сходно потреби да имаоц сертификата буде континуирано усаглашен са захтевима из овог сертификата, што може бити предмет периодичне провере од стране Директората, овај сертификат важи 24 месеца и биће продужен ако имаоц овог сертификата поднесе захтев шест месеци пре престанка важења овог сертификата.”